

Maistrov glas

Glasilo Zveze društev general Maister

številka 2/2016

98 let od prve slovenske vojske

25 let samostojne Slovenije

2016

www.zvezadgm.net

<http://maistrovglas.javno.si>

Kazalo

Uvodnik:

Slovenščina je pogoj za naš obstoj 3

Prva slovenska vojska 1918-1919 4

Kot aktivni državljani bomo

25. rojstni dan Republike Slovenije
proslavili z delom 6

General Rudolf Maister 7

Šentilj v osamosvojitveni vojni 8

11. skupščina

Zveze društev general Maister 10

Letna skupščina belokranjskega

Društva general Maister 11

Društvo

general Maister Cerkvenjak 13

Delo z mladimi sta naši

obveza in odgovornost 15

Na redni letni skupščini članstva

SDGM 2016 smo povzeli aktivno
dogajanje društva v preteklem letu . 17

30 let

Maistrovih prirediteljev na Zavrhu 18

Tudi Pomurci so bili Majstrovi borci 19

V Kamniku 11. Maistrov pohod 21

Nikolaj Pinterič - osemdesetletnik 22

Letna skupščina

Društva general Maister Kamnik 22

Maistrovo mesto

počastilo njegov spomin 24

O Rudolfu brez brkov 27

Deset let Koroškega domoljubnega

društva Franjo Malgaj 28

Uvodna beseda na letnem zboru

članov društva GM za Zasavje 30

Zavezani Maistru

in njegovemu poslanstvu 33

»Po vojnih poteh« 34

Maistrov glas k vsakemu od nas 37

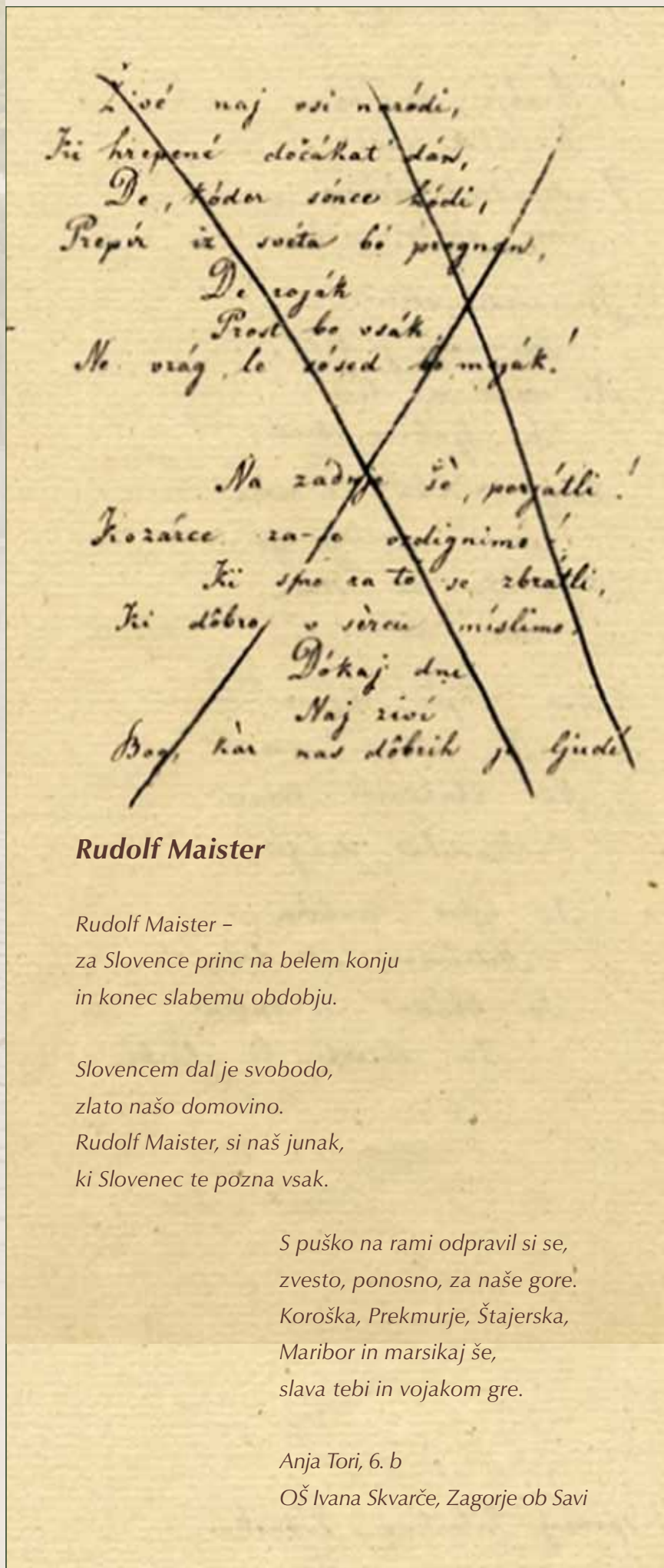
General Maister in domovina 28

MAISTROV GLAS je revija, ki jo izdaja
Zveza društev general Maister, Tru-
barjeva 3, 1000 Ljubljana, uredniški
odbor: Matjaž Brojan, Mitja Meršol,
Franci Svetelj, Jelka Šertel, Janko Šertel
in Dušan Vodeb.

E-pošta: zvezadgm@siol.net

www.zvezadgm.net

Rudolf Maister

Rudolf Maister -

za Slovence princ na belem konju
in konec slabemu obdobju.

Slovenec dal je svobodo,
zlato našo domovino.

Rudolf Maister, si naš junak,
ki Slovenec te pozna vsak.

S puško na rami odpravil si se,
zvesto, ponosno, za naše gore.
Koroška, Prekmurje, Štajerska,
Maribor in marsikaj še,
slava tebi in vojakom gre.

Anja Tori, 6. b

OŠ Ivana Skvarče, Zagorje ob Savi

Slovenščina je pogoj za naš obstoj

Slovenski narod in slovenska država obstajata tudi in predvsem zaradi slovenskega jezika, zavezanosti Slovencev temu jeziku in naše, skozi zgodovino izpričane pripravljenosti, da branimo in obranimo obstoj slovenskega jezika ter mu zagotovimo enakovreden razvoj v evropskem kulturno-jezikovnem in zgodovinsko-političnem prostoru.

V preteklosti smo Slovenci veliko pretrpeli, saj smo bili brez politične samostojnosti in svoje države odvisni od tujčere peke, pod katero sta bila na težki preizkušnji naše narodnostno vprašanje in preživetje. Tudi v teh najtežjih časih naše zgodovine se nikoli nismo odrekli slovenskemu jeziku, prav nasprotno, zvestoba jeziku je bila neomajna tako v stari avstrijski monarhiji kot tudi v prvi Jugoslaviji. Jezikovno vprašanje smo izenačili s političnim in slovenski jezik je bil ves čas na barikadah slovenstva ter nam odločilno pomagal na naši večstoletni poti do državljestva Slovenije. Zelo redki Slovenci so podvomili v smiselnost ohranjanja slovenskega jezika ali so celo odpadniško in za slovenski narod dolgoročno pogubno predlagali njegovo opustitev ter uporabo nadomestnega nemškega, italijanskega, madžarskega, ilirskega, srbohrvaškega (danes pa angleškega) jezika. Večina Slovencev je tako poveljčevalce vsega tujega imenovala renegati. Najtežje preizkušnjo ohranjanja svojega jezika smo Slovenci preživeli med drugo svetovno vojno na ozemlju pod nacistično okupacijo. Tudi takrat se je našla peščica dvoimljivcev, strahopelcev in špekulantov, ki so bili pripravljene prodati svoje slovenstvo ter se ponemčili zaradi kratkoročnih spekulativnih dobitkov in osebnih koristi. Zvestoba jeziku in narodu je bila temelj protikupalskega odpora.

V drugi Jugoslaviji je slovenski jezik nekaj časa užival vse pravice, nato pa so se zadnja leta njenega obstoja pojavljali predlogi o enom uradnem srbskem jeziku in skupnih programskih jedrih v šoli, ki bi privilegirali srbski jezik in kulturo, slovenščino pa bi znova umaknili iz šol in javnega življenja ter jo omejili v ozke, zaprte kroge družinskega sporazumevanja.

V zanikanju takih predlogov se je med Slovenci prebudil uporniški duh, ki je iz jezikovnega in kulturnega boja prerasel v reslovensko osamosvojitveno gibanje in je ob nekaterih drugih elementih pripeljal do slovenske državne osamosvojitve.

Večina Slovencev je bila prepričana, da je s tem slovenska narodna identiteta, ki zgodovinsko izpričano temelji tudi in predvsem na slovenskem jeziku, dolgoročno potrjena in zavarovana. Še bolj je to prepričanje utrdila naša vključitev v Evropsko unijo, ki za eno izmed svojih največjih vrednot razglasa jezikovno raznolikost ter enakopravnost vseh uradnih jezikov narodov oziroma držav članic. Evropska unija ima 24 uradnih jezikov, status drugega uradnega jezika pa so pridobili tudi že nekateri regionalni jeziki (npr. katalonščina, vališčina ...). Večjezičnost je v središču kulturne raznolikosti Evropske unije in v vseh njenih dokumentih je to prednost, ki se poudarja pred nepohotno jezikovno unifikacijo oziroma jezikovno globalizacijo.

Ob evropski zakonodaji pa je še eno jamstvo za enakopravnost, spoštovanje, obstoj in razvoj slovenskega jezika: to je določilo v slovenski ustavi.

Zato danes veliko večino Slovencev, ki smo domoljubi, čudi nerazumen predlog nekaterih načrtovalcev zakona o visokem šolstvu, naj se na slovenske univerze uvede angleščina kot učni jezik pod pretrvezo, da bomo tako postali bolj prijazni do tujih študentov, ki bi se lažje vpisovali na slovenske fakultete; angleška predavanja na slovenskih fakultetah naj bi po prvem zmolnem prepričanju predlagatelja takega zakona omogočila tudi slovenskim študentom, da bi se lažje vključevali v mednarodno skupnost izobražencev. Takšen predlog je predlog dvoimljivcev nad slovensko od zgodovine določeno usodo. Takšno početje, ki načenja enega od temeljev narodnega razvoja, to je razvijanje znanosti in izobraževanja v lastnem narodnem jeziku, je renegatstvo, ki ga moramo odločno zavrniti, kol smo ga že večkrat v zgodovini.

dr. Marko Jesenšek

dr. Janko Prunk

mag. Milan Lovrenčič

Prva slovenska vojska 1918-1919

Vitko Roš

Dne 16. decembra 2015 je v Kočevski Reki potekala osrednja proslava ob 25-letnici postroja za slovensko osamosvojitvev. Proslava je bila organizirana pod geslom »DAN, KO JE PRVIČ ZADIŠALO PO SLOVENSKI VOJSKI«. S takšnim sporočilom se nikakor ne moremo strinjati, saj zanika obstoj in pomen Maistrovih borcev za severno slovensko mejo v letih 1918-1919. To Maistrovo vojsko je uradno priznala tudi tedanja edina legalna oblast na Slovenskem. Brez generala Maistra in njegovih borcev ne bi bilo današnje Slovenije. Geslo proslave zanika tudi vlogo slovenskega narodnoosvobodilnega boja, ki je omogočil preživetje slovenskega naroda v drugi svetovni vojni.

Globoko razočaran nad takšnim zamolčanjem ponosnih slovenskih domoljubov v prvi polovici prejšnjega stoletja sem v arhivu svojega pokojnega očeta Mirka Roša, Maistrovega borca iz »Celjske legije«, izbrskal članek, ki ga je davnega leta 1925 kot predsednik Kluba naprednih slovenskih akademikov v Celju napisal pod naslovom

Prva slovenska vojska 1918-1919. Oborožena borba za našo severno mejo je trajala sedem mesecev: od prvih dni v novembru 1918 pa do konca ofenzive na Koroškem v juniju 1919. Slovensko ljudstvo je ravno to dobo preživljalo v prav posebnem razpoloženju in pričakovanju. Štiriletna vojna, ki je zahtevala toliko trpljenja in žrtev, je bila končana. Neizogibno so bile izgubljene obmejne slovenske pokrajine, ki so jih na jugozahodu pred pohlepnim tujcem skoraj dve leti in pol uspešno branili naši slovenski polki.

V bojih za severno mejo so na naši strani nastopili sprva samo prostovoljci. Naša pokrajinska vlada se v prvih tednih še ni znašla in položaja ni znala pravilno presojeti. Pozivi narodne vlade in poverjenišva za narodno obrambo na vrnitev v vojaško službo niso imeli značaja mobilizacijskih ukazov. Dne 9. novembra 1918 izdani razglas generala Maistra je takoj doživel hude proteste, sicer pa tudi ni izviral iz vojaške evidence in ni imel sankcijske moči. Prva, za januar 1919 odrejena uradna mobilizacija, je bila že mnogo prepozna. Niti končna osvoboditev slovenske Koroške v ofenzivi, pričeti dne 28. maja 1919, ni več mogla imeti zaželenega pomena in učinka.

Možje, ki so nastopali kot predstavniki naših narodnopolitičnih teženj in tolmači naših razmejitvenih zahtev, so bili mnenja, da bo v vsakem primeru s skrajno doslednostjo vsaj ob severni meji obveljalo toliko opevano načelo o pravici narodov do samoodločbe, ki ga je bil razglasil ameriški predsednik Wilson dne 4. julija 1918 v svojem mountvernonskem govoru.

Takšno oportunistično ocenjevanje položaja ni bilo umestno in ne more najti opravičila. Takoj ko je stara monarhija razpadla in so njene oblastne postojanke izgubile svojo oporo, bi morala takoj in povsod, kjer je bival slovenski živelj, biti vzpostavljena slovenska oblast. Vodilni ljudje niso razumeli, da pravilo narodne samoodločbe že samo terja čimprejšnjo odstranitev vsega tujega. Vztrajanje pod tujo gosposko bi pač le prikazovalo željo ljudstva, da ostane pod tujo (nemško ali madžarsko) upravo.

Ohranjeno staro dejansko stanje bi torej pri določanju državnih meja gotovo imelo velik ali celo odločilen pomen. Odlašanje bi utegnilo povzročiti nepopravljive posledice.

Vendar smo imeli tudi ljudi, ki se niso predali slepilnemu videzu pravila o mednarodni pravičnosti. Takšna samostojna osebnost je bil naš vojak in pesnik Maister-Vojanov. Ponosno neuklonljivost njegovega duha izpričujejo po vrsti njegova dejanja: avtoritativna prisvojitve vojaške oblasti, samolastni mobilizacijski razglas, zasnova in izvedba nasprotnikove razorožitve in končno še samostojno sklepanje vojno političnih paktov z nasprotnikom.

Mnogo je še drugih zaslužnih rodoljubov. Med njimi je gotovo najvidnejši Franjo Malgaj. Tu in tam je težko presoditi, komu naj bi šla prednost. Vsi ti častniki, podčastniki in vojaki, ki so po la-

stni odločitvi že v prvih dneh ali tednih po zlomu Avstro-Ogrske spet prijeli za orožje, so razumeli ali vsaj slutili fatalnost časa. Prav do srede januarja 1919 so bili prostovoljci edino vojaštvo, ki je Slovenija z njim razpolagala.

V vojsko so stopali vojaki prostovoljci v Mariboru, Celju, Ljubljani, na Jesenicah in v drugih krajih Slovenije. Priglašali so se tudi koroški Slovenci. Sledili so klicu domovine, ki so ji bile meje ogrožene skoraj vsepovsod. V Mariboru se je hitro okrepila vojska generala Maistra. V Podjuni so nastopali Malgajevci, zahodni del slovenske Koroške pa so

osvobodili Lavričevi prostovoljci. Pri Podkorenu so Šefmanovi prostovoljci ubranili Gornjesavsko dolino pred dvema nasprotnikoma, Podklošter pa so zasedli Martinčičevi prostovoljci.

V januarjskih bojih 1919 so se naši prostovoljci na mnogih mestih morali umakniti pred silovitimi sovražnikovimi napadi. V Podjuni so napad vzdržali. Pri Področici so posegli v boj tudi dijaki prostovoljci Koroške legije. A tudi še v poznejših mesecih, ko so vsi že bili vključeni v mobilizirano redno vojsko, so se pojavili oddelki prostovoljcev: Badiurovih, Ahačičevih, Udetovih in dru-

gih. Zadnja, šele po neuspelem aprilskem udaru formirana četa vojakov prostovoljcev, okrepljena z mobiliziranci na skupaj 89 mož, je nastopila v maju 1919 še 'Celjska legija'.

Celjski legiji je bila poverjena naloga, da varuje staro deželno mejo in zatre vsak sovražnikov poskus prodora čez njo. 28. 5. 1919 se je legija udeležila desetdnevne ofenzive, njene rezultate pa je v veliki meri razvrednotil nesrečen plebiscit 10. oktobra 1920.

Epilog:

Tako, dragi bralci glasila Maistrov glas, dobili ste odgovor na vprašanje, kdaj je prvič zadišalo po slovenski vojski. Seveda pa s tem prispevkom izrekam vse priznanje tudi vsem obrambnim silam, ki so leta 1991 obranile mlado slovensko državo in prispevale k oblikovanju sodobne slovenske vojske.

Kot aktivni državljani bomo 25. rojstni dan Republike Slovenije proslavili z delom

mag. Milan Lovrenčič

Zivo se spomnim proslave rojstva naše države na Trgu Republike. Bili smo vzradoščeni, pa tudi zaskrbljeni, saj je priletel reaktivec, ki nas je hotel opomniti, da tako enostavno ne bo šlo. Zapomnili smo si Kučanovo zaključno misel: »Danes je praznik, jutri pa delovni dan.« Z veliko optimizma smo spremljali strankarska preigravanja, v katerih je bilo bolj pomembno, kdo bo na oblasti kot pa ustvarjalno delovanje za razvoj in odpravo nekaterih krivic, saj razvojna prizadevanja niso šla v pravo smer, pa tudi pri odpravi krivic je bilo narejenih več novih krivic kot odpravljenih starih.

Toda v nas, aktivnih državljanih, ki imamo domovino v duši in ne samo na jeziku, je še vedno draga naša domovina. Še vedno naredimo, 'kar mož je storiti dolžan', še vedno s ponosom zapojemo državno in društveno himno. Letos je 20. obletnica ustanovitve Društva general Maister Slovenije. Ustanovna skupščina je bila namreč 16. junija 1996 v glasbeni šoli Vič- Rudnik, registracija društva pa je bila opravljena leto kasneje, torej leta 1997, zato bomo ustanovitev proslavili drugo leto.

Ob državnem in društvenem jubileju smo začeli z zahtevo državnim organom, da popravijo skoraj že zamujeno državniško dolžnost in povabijo sosednjo Republiko Avstrijo k podpisu državne pogodbe, s katero bi bilo tudi formalno potrjeno, da smo pravni naslednik pogodbe, ki jo je podpisala že Jugoslavija. Naša vlada se na vso moč otepa te naloge, ki jo bo vedno težje realizirati. Dr. Kristan nas poziva, da zahtevamo od države, da to de-

lovno dolžnost nemudoma opravi, zato pravkar zbiramo podpise, s katerimi pozivamo vlado, da to stori takoj.

Podoben je zaplet glede uporabe slovenščine na univerzah, kjer hočejo v nov Zakon o visokem šolstvu vnesti določilo, po katerem bi univerze same določale, v katerem jeziku bodo predavanja. Na povabilo branitelja slovenskega jezika na univerzah dr. Marka Jesenška se bomo odzvali in s svojimi podpisi zahtevali, da se ohrani slovenščina kot edini uradni jezik, ki je zaščiten že v naši ustavi.

Vključili smo se tudi v obravnavo Zakona o obrambi. Osredotočili smo se na 115. člen, ki obravnava sodelovanje med Slovensko vojsko in civilno družbo. Ta člen je dr. Klemen Grošelj dodelal, upajmo da ga bodo sprejeli. V vojaške strokovne in organizacijske zadeve se nismo vključevali, čeprav imamo izdelane predloge.

Društveno življenje je živahno. V Murski Soboti je društvo že registrirano; predsednik je Marjan Farič, ki je delo začel zelo obetavno in spodbudno tudi za druga društva. Društvo Franja Malgaja je predstavilo biografsko knjigo o svojem vzorniku Franju Malgaju. Knjiga izredno nazorno podaja čas in zgodovinske okoliščine, v katerih so živeli v sklopu K. u. K. Slovenci. Je bogato dokumentirana in napisana na visoki znanstveni ravni, tako kot pač ddr. Grdina deluje in piše.

Konkretnije smo se lotili dela v Velenju. Dogovorili smo se za ustanovitev društva, izdajo biografije dr. Karla Verstovška, predsednika narodnega sveta za Štajersko ter za postavitev spomenika. Zgodo-

vinar Martinšek knjigo že piše, dr. Jože Zupančič pa skrbi za organizacijske priprave za ustanovitev društva. Županu Kontiču smo v pisarno postavili skulpturo generala Maistra, s katero je zelo zadovoljen.

Podobno kot v Velenju bi radi naredili tudi za dr. Franja Rosino v njegovem rojstnem kraju Šmartno pri Litiji, kjer potekajo priprave malo počasneje. Smo se pa že dogovorili z gospodom Matjažem Brojanom, članom DGM v Domžalah, da bo pripravil rokopis biografije do konca leta, Klemen Grošelj pa dela na pripravah za ustanovitev društva. Podobno skušamo organizirati društvo v Piranu in Mozirju. Upamo na najboljše.

V društva, kjer je delo nekoliko zastalo, želimo vnesti življenje. Tako je vznikla ideja, da bi DGM Lenart združili s Turističnim društvom general Maister Zavrh. Želimo si, da bi se prleško društvo generala Maistra tudi lotilo proučevanja življenja in dela domoljuba Kukovca ter dr. Porekarja.

Seveda pa budno spremljamo tudi priprave za državno proslavo v Dornavi, kar je zelo zahtevna naloga za Jožeta Hojnika in njegovo Slovenjgoriško društvo generala Maistra. Ker pa so marljivi in delovni, sem prepričan, da bo proslava izvedena solidno, čeprav država letos ne namerava sofinancirati državnih proslav.

Vsem, ki nam je domovina Slovenija svetinja, čestitam za jubilej, 25. obletnico naše samostojnosti. Prepričan sem, da bomo tudi mi s svojim delovanjem dali prispevek k nadaljnjemu razvoju in utrjevanju domoljubja.

General Rudolf Maister

- General Rudolf Maister – Vojanov je bil slovenski pesnik, general, slikar samouk in borec za severno mejo.
- Kot častnik je služboval in spoznaval različne kraje ter dežele habsburške monarhije. Ko je konec oktobra 1918 mariborski nemški občinski svet razglasil Maribor z okolico za del nemške Avstrije, je Maister sklical sestanek z mestnim poveljnikom podpolkovnikom Antonom Holikom in zbranimi častniki. Razložil jim je, da je prevzel vrhovno poveljstvo v mestu in jih prosil, naj ostanejo z njimi, ker jih nova država potrebuje.
- Še isti dan so bile vse vojašnice ter mesto Maribor pod Maistrovo vojaško oblastjo. Upravo na slovenskem Štajerskem je prevzel Narodni svet, majorju Rudolfu Maistru pa so podelili naziv general. Presenečeni Nemci so od Narodnega sveta in Maistra izsilili ustanovitev varnostne straže. Tako je nastala zelena garda. General Maister se je odločil za vojaški ukrep in razglasil mobilizacijo. Temu so nasprotovali Nemci in narodna vlada v Ljubljani. Slovenski fantje so se odzvali njegovemu klicu, zelo veliko jih je prišlo iz Slovenskih goric. V nekaj tednih je zbral približno 4000 moških, ki so skupaj ustanovili mariborski pešpolk. Z njim je nastala prva redna slovenska vojska s slovenskimi častniki in slovenskim poveljevanjem.
- Dne 23. novembra 1918 ob četrti uri zjutraj je Maister prehitel Nemce, ki so načrtovali napad 26. novembra in razorožil zeleno gardo. General Maister se je z nekaj častniki odpravil na glavno pošto, kjer si je uredil glavni štab. Prekinil je vse nemške telefonske zveze, sam pa je ostal povezan s svojimi podrejenimi poveljniki. Razorožitev zelene garde je bila končana v 47 minutah, točno po načrtu in brez večjih napak. Smrtno je bil ranjen le nemški častnik Emil Gugl, ki se je upiral razorožitvi v dravski vojašnici.
- Vojaška akcija je potekala skladno s pogodbo, ki sta jo podpisala polkovnik Rudolf Passy in general Rudolf Maister. Ta je določala, da lahko slovenske čete zasedejo kraje ob narodnostni meji, od Radgone do Šmohorja v Ziljski dolini na Koroškem. Te pogodbe nista priznali deželni vladi Štajerske in Koroške, niti narodna vlada v Ljubljani.
- V začetku leta 1919 je prišlo do bitk v Lučankah in v Radgoni, 13. februarja 1919 pa je bilo podpisano premirje.
- Na Uncu pri Rakeku je generala Maistra zadela kap. Za njenimi posledicami je 26. julija 1934 umrl. Z velikimi častmi so ga pokopali na pobreškem pokopališču v Mariboru.
- V njegov spomin 23. novembra praznujemo dan Rudolfa Maistra.
- Brez Rudolfa Maistra in njegovega osebnega prispevka, bi se zgodovina pisala povsem drugače. Vloga in položaj Slovenije v Kraljevini SHS in Kraljevini Jugoslaviji bi bila nedvomno bistveno drugačna. Pod velikim vprašanjem bi bila razmejitev po drugi svetovni vojni. Slovenija se ne bi nikoli oblikovala na takšnem ozemlju, kot se je tedaj. Vse to bi v veliki meri vplivalo na nadaljnjo zgodovino Slovencev v povojni Jugoslaviji in vprašanje je, če bi leta 1991 dočakali samostojno slovensko državo. Temelj so ji položili prav general Rudolf Maister in njegovi prostovoljci, borci za severno mejo.
- Rudolf Maister je postal simbol patriotizma slovenskega človeka, ki je kljub neugodnim okoliščinam znal ohraniti slovenski jezik in identiteto. Svojo narodno zavest je izkazoval na različne načine; s svojimi pesmimi ter zbiranjem knjig je spodbujal Slovence k večji ustvarjalnosti. Ljudje so mu zaujali, ker je imel prave cilje in prepričanje, da ravna prav.
- Maistrov duh bi potrebovali tudi zdaj, predvsem njegov občutek, kdaj napočijo tisti usodni trenutki, ko mora besede nadomestiti ukrepanje. Slednje današnjim voditeljem manjka. Slovenije ne smemo pustiti propasti. Maistrov pogum, znanje in modrost, predvsem pa ljubezen do domovine in vsega slovenskega nam morata kazati pot za naprej.

Maša Božjak, 7. A, OŠ Ivana Cankarja Trbovlje

Šentilj v osamosvojitveni vojni

mag. Vladimir Maher, Domovinsko društvo generala Maistra Šentilj

Pred kratkim mi je znanec pripovedoval o svojem turističnem potovanju po Iranu. Ob opisu kulturnih in naravnih znamenitosti te velike države mi je povedal tudi o srečanju s starejšim domačinom. Ta ga je v nekem kraju ogovoril in vprašal, od kod prihaja. O Sloveniji še ni slišal, niti ni vedel kje je, ko pa mu je znanec povedal, da prihaja iz Šentilja, pa je vedel, kje je kraj. Pripovedoval je, kako je kot voznik tovornjaka stal v dolgih kolonah in čakal na prestop meje v Šentilju. Seveda se dolgih kolon čakajočih tovornjakov, zdomcev in turistov spomnimo tudi Šentiljčani. Ta mejni prehod je bil v nekdanji državi Jugoslaviji največja vstopna in izstopna točka. Letno ga je prečkalo več milijonov ljudi in veliko vozil. V poletnih mesecih in prazničnih dnevih so bile kolone vozil včasih dolge več kot deset kilometrov z obeh strani meje. Mejni prehod je bil pomemben za Jugoslavijo, zahodnoevropske države in države bližnjega in srednjega vzhoda.

Tega se je leta 1991 zavedala tudi jugoslovanska vojska, ki je v svoji nameri po zaprtju meja Slovenije s sosednjimi državami za vsako ceno želela zavzeti mejni prehod Šentilj, prepričati komunikacijo Slovenije z zahodnimi državami in tako onemogočiti osamosvojitve Slovenije. Poleg graničarjev je bila za uresničitev naloge določena 195. motorizirana brigada iz mariborskega korpusa, kasneje pa so se priključili še zvezni miličniki. Mejni prehod Šentilj sta obdajali dve stražnici, šentiljska je bila neposredno na hribu, zahodno od mejnega prehoda, druga v Ceršaku pa je bila oddaljena proti vzhodu okoli tri kilometre. Graničarji so se pripravljali na nalogo že veliko pred razglasitvijo samostojnosti Slovenije. Že v začetku maja 1991 so se stražnice v tajnosti oskrbele s protipehotnimi in protitankovskimi minami. Kasneje so bile posadke stražnic, ki so običajno šteje med dvajset in petindvajset pripadnikov, številčno okrepljene. Po 20. juniju je bilo na stražnicah opaziti tudi več kot trideset pripadnikov. Komandiriji posadk v stražnicah, ki so bili podčastniki, so dobili pomoč v častnikih. Tudi v 195. motbr. so se pripravljali na izvedbo

naloge. Izvidniški oddelek te brigade je najmanj dvakrat tedensko izvajal izvidniške aktivnosti na relaciji Maribor – Pesnica – Jarenina – Trate – Šentilj - Zg. Kungota. Po predaji pomočnika za obveščevalne zadeve je bilo iz njegove delovne beležke ugotovljeno, da so zbirali podatke o aktivnostih Teritorialne obrambe, še zlasti okoli skladišča TO v Pesnici, čeprav tam orožja že dolgo ni bilo več. V dneh 24. in 25. junija sta bili stražnici v Šentilju in Ceršaku okrepljeni z vojaki in starešinami motoriziranega bataljona 195. motbr., v stražnico Ceršak pa je bilo iz Maribora prepeljanih več kot sto vojakov, ki jih je vodil poveljnik bataljona major Jovanović.

Dne 27. junija 1991 je nekaj minut pred 9. uro krenila iz takratne vojašnice Franca Rozmana Staneta v Mariboru tankovska kolona proti Šentilju. Uporaba tankov za zavzeteje mejnega prehoda Šentilj kaže na zelo resno namero jugoslovanske vojske, da mejni prehod zavzame. Tankovska kolona je bila zaustavljena pred mostom čez reko Pesnico v Pesnici pri Mariboru. Na mostu so miličniki postavili barikado iz tovornih vozil. Barikada ni bila branjena, bili pa so prisotni miličniki in precej civilistov. Ker miličniki niso odstranili barikade, je bila okoli 17. ure barikada obstreljena s topovsko granato enega od tankov, vendar še ni bila prebita. Proti večeru je na tanke delovala protitankovska skupina Teritorialne obrambe z orožjem fagot, vendar neuspešno. V jutranjih urah je tankovska kolona ponovno obstreljevala barikado. Vozila so se vžgala in delno zgorela. Ostanke barikade je tankovska kolona odstranila in nadaljevala pot proti Šentilju. Že po treh kilometrih je kolona naletela na novo barikado na cestno železniškem križišču v Ranci. To barikado je obšla in se prebila do Štrihovca,

Kolona tankov JLA pred gorečo barikado na mostu čez reko Pesnico - 27. junij 1991. Foto: Bogomir Čerin

1. Tankovska četa TO v Šentilju, foto: arhiv Srečko Cehnar

Stražnica v Šentilju po spopadu, foto: arhiv Srečko Cehnar

kjer je bila postavljena nova barikada iz transportnih vozil. Barikado je branila enota Teritorialne obrambe, ki je na kolono streljala s protiklepnim orožjem. Nekaj vojakov je bilo ranjenih. Kolona se je zaustavila. Barikado so obstreljevala vojaška letala in pri tem ubila tri voznike tovornjakov in enega otroka. Vsi so bili tuji, ki niso slutili, da jih ob njihovih vozilih lahko doleti smrt. Vojaška letala so napadla tudi postajo milice v Šentilju. Pri tem sta bila ranjena dva miličnika.

Okoli 14. ure so se začela pogajanja o predaji tankovske kolone, vendar pripadniki jugoslovanske vojske na predajo niso pristali. Pogajanja so se nadaljevala naslednji dan, 29. junija 1991, ko so se posadke vdale Teritorialni obrambi. Še isti dan so teritorialci tanke prepeljali v Šentilj, jih označili z znaki TO ter jih začeli pripravljati za uporabo. Vpoklicani so bili rezervni pripadniki tanko-

vske enote. Dne 30. junija 1991 je poveljnik TO Vzhodnoštajerske pokrajine podpisal ukaz za formiranje tankovske čete TO. Četa je začela z usposabljanjem in pripravo tankov za delovanje. Tako je nastala prva tankovska enota Teritorialne obrambe Slovenije.

Od 27. junija so mejni prehod Šentilj branili miličniki, ki so bili zaposleni na mejnem prehodu, in pripadniki posebne enote milice ter pripadniki TO, ki jim je poveljeval stotnik Srečko Cehnar. Pripadniki jugoslovanske vojske so mejni prehod obkolili, na vzhodu več kot sto pripadnikov, ki so bili pred tem poslani na stražnico Ceršak, na zahodni strani pa okoli petdeset pripadnikov s stražnice Šentilj. Kljub temu je mejni prehod deloval. Pripadniki jugoslovanske vojske so zahtevali predajo mejnega prehoda, vendar neuspešno. Niso pa poskušali mejnega prehoda na silo zavzeti, čeprav je bilo kar nekaj-

krat uporabljeno strelno orožje. Čakali so tankovsko enoto iz Maribora, ki pa jim ni mogla priti v pomoč.

Dne 7. junija 1991 so poskušali neposredno ob mejnem prehodu desantirati zvezne policiste, da bi prevzeli mejni prehod, vendar se to ni zgodilo. Helikopterski desant z 49 zveznimi miličniki so nato izvedli ob stražnici v Ceršaku. Zveznim miličnikom pa ni uspelo opraviti naloge. Ves čas do predaje 2. julija so bili v Ceršaku.

Drugega julija okoli 13.30 se je vnel spopad med pripadniki TO in jugoslovanske vojske. Krogle jugoslovanskih vojakov so letele tudi po objektih na mejnem prehodu. Na srečo ni bil nihče zadet. Teritorialna obramba je uporabila v spopadu tudi tanke, ki so nevtralizirali enoto jugoslovanske vojske na vzhodni strani mejnega prehoda, nato pa še pomagali zavzeti stražnico v Šentilju. Na obeh straneh mejnega prehoda so se pripadniki jugoslovanske vojske umaknili. Tisti iz Ceršaka so se skupaj z zveznimi miličniki predali še istega dne, tisti iz stražnice Šentilj pa naslednje jutro.

V spopadu je bilo na obeh straneh nekaj ranjenih, nihče pa ni izgubil življenja. Tako so v spopadih za mejni prehod izgubili življenje le štirje tuji državljani. Morda je to bila sreča, morda pa tudi zasluga poveljujočih, saj niso brezglavo izpostavljali svojih življenj.

Vsaj za našo stran v tem spopadu lahko rečemo, da je bila naloga preprečitve zasedbe mejnega prehoda Šentilj opravljena, in to brez izgube človeških življenj. V tistem času je namreč mejni prehod Šentilj poleg mednarodnega pomena za pretok blaga in ljudi predstavljal pomemben dosežek obrambnih sil. Ves čas spopadov je ostal v slovenskih rokah, prek njega je bilo mogoče ves čas tudi potovati v tujino. »Branilci Šentilja« včasih povedo, da je njihov dosežek večkrat prezrt, morda tudi zato, ker ni bil bolj krvav. So pa ponosni za svoj prispevek k osamosvojitvenim prizadevanjem tistega časa.

11. skupščina Zveze društev general Maister

Jože Matekovič, predsednik BDGM

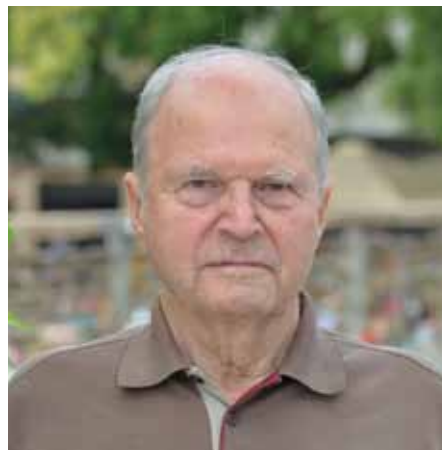
Gostitelja tokratne skupščine Zveze društev general Maister sta bila letos Belokranjsko društvo general Maister in Občina Metlika.

Redne letne skupščine Zveze so se udeležili predstavniki skoraj vseh društev generala Maistra in društev Franja Malgaja. Skupaj z vodstvom Zveze DGM in vabljenimi gosti ter predstavniki gostiteljev se je v polni metliški občinski sejni sobi zbralo okrog 70 udeležencev.

Vsi skupaj smo se v soboto, 2. aprila dopoldne, najprej zbrali v preddverju Belokranjskega muzeja v Metliki, ki ga je predstavila direktorica muzeja, ga. Andreja Brancelj Bednaršek, sledil pa je krajši film o Beli krajini in ogled zbirk Belokranjskega muzeja in

osrednjega Slovenskega gasilskega muzeja, ki je v neposredni bližini Belokranjskega muzeja.

Po ogledih smo se zbrali v občinski sejni sobi v Metliki na 11. skupščini Zveze društev general Maister. Uvodoma je za krajši kulturni program v počastitev spomina na rojstvo generala Rudolfa Maistra poskrbel moški pevski zbor Zveze lovskih družin Bele krajine, ki je poleg naše himne Slovenec sem zapel še nekaj domoljubnih pesmi ter belokranjsko narodnoPastirče mlado in milo ob spremljavi orgličarja Branka Banovca. Naj povemo, da so člani lovskega pevskega zbora skupaj z orgličarjem večinoma tudi člani Belokranjskega društva general Maister.

Kulturnemu programu je sledil uradni del skupščine z uvodnim pozdravom predsednika Zveze društev general Maister mag. Milana Lovrenčiča in predstavitev dnevnega reda, nato pa sta vsem udeležencem izrekla dobrodošlico predsednik belokranjskega Društva general Maister Jože Matekovič in župan Občine Metlika Darko Zevnik.

V počastitev 130. obletnice rojstva Jožka Slobodnika je gospa Mirjana Molek Furlan pripravila uvodnik z naslovov: Življenje in delo Maistrovega borca in topničarja Jožka Slobodnika. Kot je znano, se je Jožko Slobodnik rodil v metliški občini, v vasi Radovica, neposredno ob meji z Republiko Hrvaško.

Skupščina je bila, zahvaljujoč upravnemu in nadzornemu odboru ter vestnemu delu generalnega sekretarja g. Rudolfa Pfajfarja in nepogrešljivega predsednika delovnega predsedstva g. Vitka Toša, zelo dobro pripravljena in je brez zapletov potekala po vseh predvidenih točkah dnevnega reda. Zanimiva popestritev so bili fotografski diapozitivi iz dela Zveze in društev general Maister, ki jih je prispeval predsednik belokranjskega društva Jože Matekovič.

Med pomembnejše dosežke letošnje skupščine gotovo sodi izvolitev novega zakladnika ZDGM, dr. Milana Kranjca, zelo uglednega ekonomista in finančnega strokovnjaka. Tudi dru-

ga poročila in programi so bili sprejeti soglasno.

Sledili so nastopi in pozdravni govori gostov KoDVOS, MORS in Slovenske vojske, Zveze društev invalidov vojne, predstavnikov Zveze združenj borcev za vrednote NOB, predstavnika Združenja veteranskih društev Sever, predstavnika Združenja veteranov slovenske osamosvojitve. Pozdravom sta se pridružila tudi podžupan občine Črnomelj Štefan Misja in podžupan občine Semič Bojan Jakša.

Letna skupščina belokranjskega Društva general Maister

Jože Matekovič, predsednik BDGM

V Metliki je bila 27. marca 2016 v sejni sobi občine Metlika redna letna skupščina Belokranjskega društva general Maister, na kateri se je od 60 članov društva zbralo nekaj več kot štirideset udeležencev. Na tem osrednjem srečanju članstva smo kot navadno obravnavali uresničevanje letnega programa dela v preteklem letu in se dogovorili za temeljne programske usmeritve v letu 2016.

Belokranjsko društvo general Maister je eno mlajših društev, ki so povezana v Zvezo društev general Maister, saj šteje komaj dve leti. Kot je bilo razbrati iz poročil in razprave po poročilih, je društvu v prvem letu delovanja uspelo urediti vse potrebne formalne postopke v zvezi z ustanovitvijo in

uradno registracijo, formiranje organov društva, vključitev v delo Zveze DGM in drugo. Društvo se je že v prvem letu lotilo aktivnosti temeljnega poslanstva obstoja društva, saj smo med drugim začeli aktivno in sistematično zbirati podatke zlasti o Belokranjcih, ki so se po prvi svetovni vojni aktivno vključili v boje za severno mejo, ki jih je vodil general Rudolf Maister.

V lanskem, drugem letu delovanja, je društvo že bolj sistematično uresničevalo svoj letni program dela na različnih področjih društvenega udejstvovanja. Tako smo lani tudi na našo pobudo izvedli nekaj skupnih sestankov in drugih akcij s sorodnimi društvi v Beli krajini po vzoru delovanja koordinacije KoDVOZ. /Na lokalni

Jože Matekovič

ravni smo sodelovali z vojnimi veterani, Društvom Sever, Območno zvezo slovenskih častnikov in Združenjem zveze borcev za vrednote NOB/. Na področju sodelovanja z drugimi društvi GM smo navezali tesne stike z Društvom general Maister iz Lju-

bljane ter izvedli skupno srečanje ob obisku ljubljanskega društva na turistični prireditvi Vinska vigred v Beli krajini. Ves čas smo aktivno zbirali podatke o nekdanjih borbah za severno mejo z namenom, da se po zaključku te akcije objavi ustrezen zbornik ali podobna publikacija na temo udeležbe Belokranjcev v bojih za severno mejo. Ugotavljamo, da je kljub modernim tehnologijam in možnostim pridobivanja podatkov iz različnih digitalnih zbirk veliko podatkov neobjavljenih. Edini vir so neposredna poizvedovanja in pogovori s sorodniki in drugimi lokalnimi poznavalci zgodovine iz teh časov. Vse bolj ugotavljamo, da smo za tovrstni način pridobivanja podatkov pogosto že pozni in resnično

je skrajni čas, da to delo opravimo čim bolj temeljito in čim prej.

Najpomembnejša akcija Belokranjskega društva GM je bila gotovo postavitve spominske plošče na rojstni hiši Jožka Slobodnika na Radovici pri Metliki. Še posebej smo ponosni, da smo spominsko ploščo odkrili na predvečer državnega praznika dneva Rudolfa Maistra in ob 130-letnici rojstva Jožka Slobodnika. Po pisanju medijev, in sicer po odzivu domače javnosti ter sorodstva Jožka Slobodnika, nam je celoten program lepo uspel, na kar smo vsi člani društva zelo ponosni.

Posebej pa je treba poudariti, da smo bili pri postavitvi deležni velike finančne pomoči Zveze DGM in Metliške občine, posebej pa smo

bili veseli velike požrtvovalnosti in nesebične pomoči vodstva Krajevne skupnosti Radovica, njihovega kulturnemu društvu, gasilcem iz Radovice ter sorodnikom Jožka Slobodnika. Prav pristrčen odnos je za nas najbogatejše poplačilo za vse napore pri izvedbi celotne akcije. Člani belokranjskega društva smo prepričani, da si Jožko Slobodnik kot tesen Maistrov soborec zasluži vidnejše mesto v slovenski zgodovini. Iz oči številnih prisotnih domačinov je žarel ponos, ko jim je predsednik Zveze mag. Milan Lovrenčič v osrednjem govoru pripovedoval o neizpodbitnih zgodovinskih dejstvih in veličastni vlogi, ki jo je imel mladi zavedni Slovenec, rojen na skrajni južni slovenski meji, pri vzpostavljanju in utrjevanju slovenske severne meje. Ob tej uspešni akciji smo se skupaj z domačini in sorodniki morali vprašati, zakaj je moralo miniti skoraj sto let, da je Jožko Slobodnik dobil vsaj moralno priznanje za vse tisto, na čemer temelji naša mlada država.

Prav zaradi teh razlogov smo na skupščini društva sprejeli pobudo, da bomo s podobnimi postavitvami spominskih plošč in objavljanjem podatkov o pomembnih borbah za severno mejo nadaljevali. Pobuda je tudi, da bi v okviru praznovanj 100-letnice bojev za severno mejo tudi v osrednjem Belokranjskem muzeju uredili primerno zbirko in obeležje v spomin na takratne čase in takratne borbe. Poleg drugih aktivnosti smo v letošnji program dela društva uvrstili tudi razvitje društvene prapora in pridobitev uniforme za praporščaka.

Društvo general Maister Cerkvjenjak

Roman Lorenčič

VDruštvu general Maister Cerkvjenjak smo v torek, 29. marca, ob 142-letnici rojstva Rudolfa Maistra, pripravili Maistrov večer, ki smo ga začeli s pesmijo Slovenec sem v izvedbi Mešanega pevskega zbora Cerkvjenjak. Zbor nam je v nadaljevanju zapel še nekaj pesmi iz svojega bogatega repertoarja. K spomeniku doprsnega kipa generala Rudolfa Maistra, ki smo ga odkrili v letu 2014 in je opomin in spomin vsem tistim fantom in možem iz Cerkvjenjaka, ki so se borili pod poveljstvom generala Rudolfa Maistra, smo položili venec.

Slavnostni govornik na Maistrovem večeru je bil polkovnik Miran Fišer, predstojnik Centra vojaških šol 72. brigade Rudolf Maister Maribor. Gospod Fišer je v svojem nagovoru poudaril pogumna in odločna dejanja generala Rudolfa Maistra ob koncu

prve svetovne vojne. Maistrova hrabrost in odločna dejanja so ohranila Maribor kot slovensko mesto. S temi dejanji je Maister s pomočjo svojih vojakov izbral severno slovensko mejo, del nekdanjega cesarstva pa je ostal slovenski.

Po slavnostnem nagovoru smo se udeleženci Maistrovega večera preselili v avlo kulturnega doma Cerkvjenjak, kjer smo pripravili osrednji del prireditve z odkritjem likovne razstave upokojenega majorja Jožeta Ekarta iz Hajdine pri Ptujju. Gospod Ekart je ob tem pomembnem dogodku pripravil tematsko razstavo na temo domovina. Obletnico rojstva Rudolfa Maistra je obeležil v sliki in besedi. Izmenjava slik in kaligrafskih zapisov je dala razstavi poseben čar in lepoto.

Po končanem uradnem delu smo v Društvu general Maister Cerkvjenjak

pripravili pogostitev, ki se je nadaljevala ob prijetnem klepetu in družanju. V nadaljevanju so nas prijetno presenetili člani Mešanega pevskega zbora Cerkvjenjak, s pomočjo katerih smo vsi udeleženci zapeli nekaj lepih slovenskih pesmi.

V Društvu general Maister Cerkvjenjak se od lanskega leta trudimo obnoviti spomenik padlim v 1. svetovni vojni, ki stoji v Cerkvjenjaku. Upamo, da nam bo skupaj z Zvezo društev general Maister, Občino Cerkvjenjak in veliko prostovoljnega dela članov društva uspelo obnovo spomenika letos dokončati. Predvideno odprtje in blagoslov spomenika žrtvam 1. sv. vojne načrtujemo za 10. junij. V sklopu prireditev ob 18. občinskem prazniku Občine Cerkvjenjak bomo 14. junija organizirali tradicionalni pohod po severni meji občine Cerkvjenjak.

Delo z mladimi sta naši obveza in odgovornost

Anita Špes

Sem učiteljica razrednega pouka na OŠ dr. Franja Žgeča Dornava, kjer delam že 36 let. Živim na Ptujju, vendar sem Dornavo in Polenšak sprejela kot svoj kraj, saj poznam veliko domačinov, sodelujem na krajevnih prireditvah, spoznala sem navade in običaje okoliških krajev. Skratka, ti kraji so mi zelo pri srcu. Pri srcu pa mi je tudi učiteljski poklic. Če se združita dve tako pomembni komponenti, je posledica jasna. Spontano prenašam na učence zavest, da je domači kraj s svojo kulturno dediščino največja vrednota. Daješ jim vzgled s tem, ko spoštuješ domačine, ceniš njihove dosežke, jih opozoriš na osebnosti, ki so, čeprav iz majhne vasi, dosegli veliko. Šola je kulturna ustanova. Vsaka

šola, še posebej vaška, ima nalogo, da skrbi tudi za kulturni razvoj kraja. Pri poučevanju mora učitelj spoštovati tradicijo kraja in negovati njegovo kulturno dediščino.

Nekaj let sem poučevala tudi na naši podružnici na Polenšaku. Šola je bila tik pred ukinitvijo, saj jo je obiskovalo samo pet učencev. Takrat sem se soočila s kruto realnostjo, da bom morda zadnja učiteljica na šoli, ki bo po 200 letih za vedno zaklenila šolska vrata. Zakopala sem se v stare šolske kronike, arhive, obiskala veliko starejših ljudi, da bi ugotovila, kje se je v preteklosti zalomilo. Pridno sem zapisovala vse podatke. Ugotovila sem, da so učitelji v preteklosti znali razvijati vrednote, kot so spoštovanje, pripadnost, priateljstvo, ljubezen do doma in do

mačega kraja. In sledilo je logično vprašanje: ali smo ob vsej tehnologiji, nazivih, birokraciji in didaktičnih pripomočkih učitelji še vedno tako predani svojemu poklicu? Se dovolj zavedamo, kako pomembno poslanstvo opravljamo? So dovolj najboljši rezultati na tekmovanjih? Ali res šteje samo to, da učenca pošiljamo s tekmovanja na tekmovanje? Smo kot šola dovolj konkurenčni in marketinško naravnani? Kaj pa vrednote? Kultura se ne deduje, ona se osvoji! (Andre Malraux). Bojim se naglice in tekmovalnosti današnjega časa, bojim se, da bodo vrednote spolzele mimo nas kot mivka med prsti. Bojim se miselnosti ljudi, ki v minutah merijo čas, namenjen otroku. Bojim se množice, ki zna v gneči pomendrat človeka. Bojim se tek-

movalnosti, ko bodo komolci imeli prednost pred glavo. Bojim se za mladi rod, ki ne diha s krajem, ki ne čuti lepote domače pokrajine, ki ne pozna soseda. Marsičesa se bojim.

Leta 2014 sem torej za vedno zaklenila šolska vrata polenške šole. Vse zapiske sem uredila in jih izdala v zborniku z naslovom Polenška šola razkriva bisere spominov. Sodelovala sem tudi s TD Polenšak in izdali smo Zbornik z opisom običajev na Polenškaku, opisali krajevne znamenitosti, se spomnili zaslužnih ljudi za kraj. To stresno obdobje v mojem poklicu me je naredilo še bolj močno, celo trmasto. Vključila sem se v SDGM Polenšak, ker sem se odločila, da ne bom več od strani opazovala mladih, ki so prepuščeni pred-

vsem medijem. Predsednik društva, g. Jože Hojnik, je sprejel vse predstavljenе pobude.

Ob vrnitvi na centralno šolo v Dornavi sem našla sorodno dušo, učiteljka ZGO in GEO, g. Aleša Mardetka. Skupni interesi in cilji so združili najino delo in odločila sva se, da v novembru pripraviva kulturno prireditve ob državnem prazniku – Dan Rudolfa Maistra. Cilj prireditve je bil predvsem ta, da učencem in učiteljem predstavimo človeka, ki je pomemben za Štajersko. Človeka, ki je v težkih časih bojevanja našel čas in smisel ter uteho tudi v umetnosti. Ob tej priložnosti je izšla tudi knjiga naših učenk o generalu Maistru. Poleg kulturne note vidim pomen te prireditve predvsem v tem, da po-

teka v času pouka, da lahko sodelujejo vsi učenci. Ta odločitev se je izkazala kot pravilna, saj smo uspešno vključili vse učence in učitelje. Tako na naši šoli ni več učenca, ki ne bi vedel za Rudolfa Maistra. Posledično pa so tudi učitelji, predvsem mlajši, začeli spoznavati našo preteklost. Zavedati se moramo, da je mlajša generacija učiteljev odraščala v času, ko se v šolah ni toliko govorilo o zgodovini Slovenije. Zato ne moremo pričakovati, da bodo čutili enako kot ljudje, ki so bili del tega procesa. Prireditve je postala tradicionalna. Že nekaj let se z učenci udeležujemo državnih proslav ob dnevu Rudolfa Maistra (po navadi smo edino društvo, ki povabi na prireditve šolske otroke). Veliko

Mnenja učenk in učencev

Alina Hojnik in Katja Šacer: Občutki ob pisanju zgodbe so bili pisani. Po eni strani je bilo zelo vznemirljivo, saj si na začetku nisva zastavili podrobne osnove celotne zgodbe in je bilo sprotno odkrivanje najine domišljije zanimivo. Včasih je bilo tudi precej naporno. Vključiti sva morali zgodovinska dejstva in jih na zanimiv način vpeti v neke vrste pravljico zgodbo. Potrebno je bilo tudi pridobivanje ocen v šoli, zato je bilo pisanje toliko težje. Vse skupaj nama je prineslo veliko izkušenj. Nova zgodovinska dejstva, ki jih še nisva poznali, izpopolnili sva se pri pisanju proze, se naučili več delati z zagonom v prostem času. Prineslo nama je (kot tudi ilustratorki) drugačen pogled na dvorec, navsezadnje tudi na vse, kar se dogaja okoli nas, in razumevanje nekaterih stvari. Občutki, ki so nama najljubši, pa so se pojavili takrat, ko sva zapisali zadnje besede zgodbe.

Na prireditvi ob dnevu Rudolfa Maistra sva knjigi ponosno predstavili sošolcem, učiteljem in sovaščanom. Dvorec je del naše vasi, našega vsakdana, je naš ponos.

Alina Hojnik, Katja Šacer, 9. a

Valentina Lovrec: Občutki, ki sem jih doživljala med risanjem ilustracij za knjigi, so bili odlični. Risanje določene teme, poglobljanje vanjo, upoštevanje vseh podrobnosti, je težko vendar vznemirljivo delo, saj ustvarjaš izdelek, na katerega si na koncu zelo ponosen. Obe knjigi mi pomenita veliko, saj sem vložila veliko truda. Z ilustriranjem sem pridobila veliko znanja in izkušenj na risarskem področju.

Valentina Lovrec, 9. a

Tomaž Horvat: Že večkrat so me učiteljice naše šole povabile, da vodim kakšno šolsko prireditve. K sodelovanju za vodenje občinskih oz. šolskih proslav ob dnevu Generala Maistra me je povabila

Zlatka Zelenik.

Z veseljem sem se odzval, kajti domoljubje in kultura sta vrednoti, ki mi jih skušajo približati in privzgojiti moji starši, vsi pa smo člani naše družine tudi aktivni člani Slovenjgoriškega društva General Maister.

S povezovanjem oz. vodenjem sem si pridobil nove izkušnje, postal sem bolj samozavesten kar mi bo v prihodnosti gotovo prišlo prav, saj sem bodoči gimnazijec.

Ker sem sodeloval pri snovanju prireditve ob dnevih Generala Maistra na nivoju naše šole, občine oz. društva, sem se lahko večkrat udeležil tudi državnih proslav ob dnevu Generala Maistra, in sicer v Kamniku, Ljubljani in v Celju. Nad videnim in slišanim sem bil zelo navdušen. V letu 2014 smo se s sošolkami srečali tudi s predsednikom naše države, z g. Borutom Pahorjem.

Tomaž Horvat, 9. a

Mnenje staršev

Čudovita in neprecenljiva je izkušnja, ko lahko tvoj otrok-najstnik pod tako čutečim in spretnim mentorskim vodenjem izraža svojo kreativnost. Mentor, ki te sliši, neguje in hkrati navdušuje, da zoriš v ideji in te na poti, ki nosi cilj že v sebi, pripelje do realizacije v napisani zgodbi, povesti, pravljici ... več kot opravičuje poimenovanje ustvarjalni učitelj,

kakršna je tudi cenjena mentorica Zlatka.

Kot mama sem hvaležna za hčerino neprecenljivo življenjsko izkušnjo pri soustvarjanju v skupini, kjer sta vladala medsebojno zaupanje in spoštovanje, kjer je bilo vzdušje prijetno in toplo. V skupini, ki je spodbujala kritično razmišljanje in ohranjala duhovitost besed.

Opazovala sem jo, mojo literatko,

ilustratorko, ustvarjalno vznemirjeno, ko je noči preždeli iščoča pestrosti kakovostnih informacij in navdihov, ki bi prezele ilustracije, in doživljala z njo in ob njej občutek zadovoljstva, ko so besede in stavki, črte in risbe kot kamenčki v mozaiku dobivali celostno podobo.

Bilo je vredno. Hvala za tako dragoceno izkušnjo.

pozornosti namenjamo šolskim in krajevnim prireditvam, sodelujemo z mnogimi društvi, organiziramo pohode po občini, povezani smo z ZUDV Dornava. Domoljubje kot vrednoto poskušamo čim bolj vključevati v pouk. Pripravljamo dneve dejavnosti na to temo, pripravili smo učno pot po vasi. Naše delo je trenutno najbolj usmerjeno v spoznavanje pomembnih ljudi in dogodkov. Tako smo izdali že več knjig na to temo. Opažamo namreč, da je tovrstne literature občutno premalo, izdani zborniki pa so za učence prezahtevni. Knjiga je dar, ima svojo sporočilno vrednost. Samo pravljice dajejo premalo za nadaljnje življenje.

Poklic učitelja je lep, zanimiv, vesel, vendar tudi stresen, predvsem pa odgovoren. Otroci so v šoli tudi do 10 ur na dan. S takim sistemom šolanja smo dobili velikansko odgovornost, da ob poučevanju tudi vzgajamo, predvsem pa da učencem dajemo dober vzgled. Naše delovno orodje je knjiga. Torej moramo otroka naučiti ravnati z njo, da jo bo tudi uporabljal. Častimo Trubarjevo prvo knjigo kot začetek sprememb za Slovence. Knjiga in kultura morata biti stalni spremljevalki vsakega človeka. Tako je čutil tudi Maister. Prepričana sem, da je bil najprej umetnik, šele potem vojak. Umetnost te naredi močnega, čutečega, odgovornega, nauči te opazovanja

lepote narave, v usta ti položi prijazne besede. In to je DOMOLJUBJE.

»UČENEC NAJ BO V UČNEM PROCESU SOUSTVARJALEC, NE LE POSLUŠALEC«.

Stavek, ki ga je izrekel dr. Franjo Žgeč, velikan slovenske pedagogike, po katerem nosi ime tudi naša šola, želim čim bolj upoštevati med rednim šolskim delom v razredu in med pedagoškimi dejavnostmi zunaj rednega pouka. In to soustvarjanje učencev pri delu je ključnega pomena pri izbiri projektov. Da bi otroke spodbudili za dodatno delo, jim mora biti projekt všeč. Da ga začutijo kot svojega. Da je koncept dela sestavljen tako, da čutijo odgovornost za uspehe, napake, rezultate, da sta jasna cilj in tudi nagrada. Le tako učenci nalogo resnično vzamejo za svojo in ne le kot nekakšno dodatno obveznost.

Prepričana sem, da so zaradi takšnega načina dela velikokrat tudi otroci pobudniki za dodatno delo. Ko izzarijo idejo, se skupaj pogovorimo, predstavimo ideje, zblížamo stališča, se prilagodimo, razdelimo delo in za-devo izpeljemo.

Moje vodilo je tudi, da otroci ne smejo biti samo uresničevalci zamisli, ki jih želijo izpeljati učitelji. Učitelji morajo otroke sprejeti za enakovredne soustvarjalce, lahko rečem tudi partnerje pri delu. Pri takšnem načinu dela pa je potrebno medsebojno spoštovanje in približevanje. Veliko-

krat slišimo, da so učenci apatični in da preveč časa preživijo ob računalnikih, pametnih telefonih, tablicah. Menim, da večina otrok resnično preveč časa preživi tako, da se zabava s takšno tehnologijo. Toda vse te naprave ponujajo tudi zelo veliko podatkov za delo in pridobivanje znanja. Zato vedno poskrbim, da je delo oz. projekt zasnovano tako, da učenci pridobivajo znanje na podlagi dela s temi napravami. Vsekakor pa je temelj dela še vedno knjiga, teren, arhiv. Prav slednje pri učencih vzbudi njihovo radovednost, ker je zanje nekaj novega, neznanega in zato so za delo še bolj zagreti.

In šola kot institucija ter učitelj kot osebnost imata veliko vlogo in odgovornost za spodbujanje mladih h kreativnosti. Učenci med rednim izobraževanjem in učenjem dobijo veliko podatkov. Te potem predelajo v svojih glavah, pridobijo oceno, žal pa veliko teh podatkov nato »izpuhti«. Dejstvo je, da so učenci ustvarjalni, da veliko znajo; šola in učitelj morata najti področja, na katerih so učenci uspešni ter jim pokazati pot, kako naučena dejstva in znanja uporabiti v življenju.

Naši učenci na podlagi teh prepričan in takšnega načina dela dosejajo izjemne uspehe; uspelo jim je ustvariti velikansko delo, ki jim je prineslo vseživljenjske izkušnje in znanja. Pri tem imam v mislih knjige, ki so nasta-

le v zadnjem obdobju in tudi knjige, bodo v kratkem zagledale luč sveta.

Naše knjige: ponos vseh nas; učencev, učiteljev, šole, staršev, lokalne skupnosti

Te naše knjige so:

- **Vojak, umetnik, junak - Rudolf Maister**

Pisci besedila Alina Hojnik, Katja Šacer in Aleš Mardetko in avtorici ilustracij Arijana Horvat in Valentina Lovrec so v slikanici z naslovom Vojak, umetnik, junak – Rudolf Maister suvereno in natančno povzeli življenje generala in pesnika Rudolfa Maistra. Njihov prvoosebni junak niza dogodke iz svojega življenja. Ker pripovedovalec ni papirnat niti dolgočasen, je njegova zgodba zanimiva. Ko je slikanica podkrepljena še z ilustracijami, zaživi polnokrvno življenje. Avtorji omenjenega dela so si sicer naložili težko literarno-zgodovinsko nalogo, a so jo odlično opravili, saj njihov pristop temelji na verodostojnih podatkih. Besedilo je napisano z izbranim besediščem, značilnim za sedanjo mlado generacijo. Knjiga bo zagotovo imela svoj krog bralcev, ki pa po branju ne bodo ostali ravnodušni.

- **Ljubezenske skrivnosti dvorca Dornava**

Nadobudna mlada zgodovinarica se ujame v vrtinec časovnega stroja med 21. stoletjem in barokom. Preprosta osnovnošolska raziskovalna naloga jo ponese med baročne zidove dornavskega dvorca, kjer ob učiteljevih pripovedovanjih in pripovedovanjih njenih prednikov začne sama spoznavati dvorno življenje ter si med to dogodivščino celo privošči ljubezenski pobeg z baročno plemenito razigranostjo in božanskim blagoslovom.

Knjiga bralca popelje v obdobje, ko je dornavski dvorec prekipeval od bogastva, umetniške dovršenosti in prikrite razigranosti v njem. Hkrati učenke izrazijo ponos in tudi zaskrbljenost nad usodo dvorca, ki je vendarle del domačega kraja.

- **Miha spozna, kako je nastala Slovenija**

Avtorici slikanice z naslovom Miha spozna, kako je nastala Slovenija sta Jana Meško in Tajda Špes, učenki Osnovne šole dr. Franja Geča Dornava. Pri pisanju besedila je sodeloval še mentor Aleš Mardetko.

V slikanici je še posebej navdušujoča ilustracija, tudi delo omenjenih devetošolk. Risbe so resda preproste, ampak nadvse učinkovite, razumljive in so natanko tam, kjer jih bralec knjige pričakuje. Čeprav gre v slikanici za zgodovinsko kronologijo o nastanku države Slovenije, kar bi lahko pomenilo, da sta se avtorici oklenili stereotipnega opisovanja, je pristop pisanja dokaj originalen, samosvoj. Učenki namreč na začetku knjige bralca sprašujeta: kaj delate, ko dežuje in se ne igrate? Na naslednji strani sledi njun odgovor. Iz njega razberemo, da bo naslovni junak s pomočjo dedkovih spominov odkrival skrivnosti in resnico nekdanje in sedanje države. Avtoricama pri opisovanju dogodkov ne zmanjka niti domišljije niti resnobe. Opisovanje zgodovinskih dejstev ni suhoparno in dolgočasno.

Slikanica z letnico izida 2015 je napisana v jeziku osnovnošolcev, včasih celo presega to starostno raven, a ji to ne škodi. Še več: bralec ima občutek, da avtorici ne obvladata samo zgodovine in preteklega časa, ampak sta seznanjeni tudi z aktualnimi dogodki. Knjiga bo imeniten pripomoček pri predmetih, pri katerih

se učenci osnovnih šol seznanjajo z družbo, okolico in zgodovino. Če bo v roke prišla učiteljem likovne vzgoje, bo zagotovo dobrodošla tudi pri tem predmetu. Ilustracije so namreč izrazite, z jasnim sporočilom in likovno domišljene. Jana Meško in Tajda Špes sta risbe obogatili s fotografijami in drugimi likovnimi izrazi, kar pomeni, da so v knjigi tudi kolaži.

Slikanica Miha spozna, kako je nastala Slovenija je zagotovo pomemben knjižni prispevek pri razumevanju slovenske zgodovine in osamosvojitve. Njena vrednost je velika tudi zato, ker sta jo napisali učenki osnovne šole. Omenjena knjiga je dokaz, da so sodbe in predsodki o osnovnošolcih in mladih, češ da premalo poznajo zgodovino svoje države in njene simbole, odveč.

- **Velikan slovenske pedagogike - dr. Franjo Žgeč**

Knjiga je nastala ob 120. obletnici rojstva in 55. obletnici smrti pionirja pedagoške sociologije na Slovenskem, dr. Franja Žgeča iz Dornave. Avtorji so Aleš Mardetko, Katja Šacer, Alina Hojnik in Valentina Lovrec. Doktor Žgeč je sprejemal nove tokove evropske pedagogike, jih kasneje na domačih tleh v učni praksi poskušal realizirati in prilagajati našim konkretnim razmeram. Bil je vizionar in vodnik socialno predestiniranega slovenskega učiteljstva. Vse njegove misli so bile globoko prežete s pristnim in nepotvorjenim humanizmom.

V maju in juniju 2016 bosta izšli še dve knjigi: **Nabožna znamenja v farah Dornava in Polenšak** ter slikanica **Miha spozna, kako je potekala vojna za Slovenijo**, ki bo svojevrstno nadaljevanje oziroma dopolnilo uspešni slikanici **Miha spozna, kako je nastala Slovenija**.

www.zvezadgm.net

Na redni letni skupščini članstva SDGM 2016 smo povzeli aktivno dogajanje društva v preteklem letu

Martina Horvat

V Slovenjgoriškem društvu General Maister smo leto 2015 (od zadnjega zbora članstva) preživeli nadvse aktivno.

Na zboru članstva februarja 2015 se je v naše vrste včlanilo šest novih članov.

V letu 2015 smo imeli sedem rednih sej UO in NO ter dve seji članstva. Udeleževali smo se skupščin sosednjih društev v našem kraju, v naši občini, skupščine društva General Maister Ptuj in skupščine ZDGM.

Aprila smo sodelovali v vseslovenski čistilni akciji, udeležili smo se proslave ob spominskem dnevu Mestne občine Maribor.

Aktivno smo se vključili v projekt ponatisa slikanice o Generalu Rudolfu Maistru, ki so jo v letu 2014 napisale učenke naše osnovne šole dr. Franja Žgeča Dornava; odlično se je uveljavila na osnovnih šolah po vsej Sloveniji in nanjo smo zelo ponosni. Mentor pri nastanku knjige je naš član, učitelj zgodovine in zemljepisa na omenjeni osnovni šoli, prof. Aleš Mardetko.

Junija nam je v sklopu občinskega praznika občine Dornava na Po-

Avtorice knjige o Generalu Maistru z mentorjem prof. Alešem Mardetkom

lenšaku ob spominskem obeležju generala Maistra v parku pred cerkvijo uspelo prvič organizirati prireditev »Petje slovenskih pesmi pod lipo«, na kateri je sodelovalo pet pevskih sestavov, ki delujejo v naši občini. Vsi se povabilu žal niso mogli odzvati. Prireditev je bila lepo obiskana, lepo sprejeta in s tradicijo bomo zagotovo nadaljevali.

V oktobru smo sodelovali na 6. tradicionalnih društvenih igrah in med devetimi sodelujočimi društvi osvojili odlično 2. mesto. Srečanje, ki je bilo zaradi slabega vremena v prostorih gasilsko-kulturnega doma, zaradi tega ni bilo nič manj prijetno in družabno, prav nasprotno.

V novembru, ob državnem prazniku Rudolfa Maistra, smo skupaj z osnovno šolo pripravili proslavo v vaški kulturni dvorani v Dornavi. Po lepo izvedenem kulturnem programu je bila predstavitev nove knjige naših osnovnošolk z naslovom »Ljubezenske skrivnosti dvorca Dornava«, katere mentor je bil prof. Aleš Mardetko.

Štirideset članov društva se je skupaj z delegacijo osnovne šole Dornava udeležilo državne proslave ob prazniku Generala Maistra v Celju.

Ob koncu leta, natančneje pred božično-novoletnimi prazniki, smo člani SDGM v cerkvi Marijinega obiskanja na Polenšaku postavili jaslice, božična drevesca in okrasili cerkev. Po tradiciji nam je pripadla tudi pogostitev župljanov na novega leta dan pred cerkvijo.

Za nami je že zbor članstva za letošnje leto in znova se veselimo petih novih članov, novih načrtov, novih izzivov, ki jih bo prineslo leto.

Velika želja članov in domoljubov v SDGM je, da bi osrednja državna proslava ob prazniku generala Maistra v letu 2016 potekala pri nas, v Dornavi. Z dobrim sodelovanjem z lokalno skupnostjo in z Zvezo društev General Maister nam bo to zagotovo uspelo.

Nastopajoči na prireditvi »Petje slovenskih pesmi pod lipo«

30 let Maistrovîh prireditev na Zavrhu

Aleš Arih, Domovinsko društvo general Maister Maribor, predsednik

General in pesnik Rudolf Maister ostaja zgodovina in legenda slovenskega naroda. »Bil je moŹ v vojaški uniformi, z nežnim srcem in s pokončnim značajem, ki se ni mogel zadovoljiti z mlačnostjo naroda, kateremu se ni uspelo iztrgati iz objema velike avstrijske mačeha in samostojno zakorakati po lastni poti. Zato je vzel vajeti v svoje roke in naredil to, kar so mu narekovala vest, neizmerna ljubezen in želja po ohranitvi slovenskih korenin«, je o njem zapisala slovenistka Andreja Lep.

V trenutkih, ko je bil upokojen in ko ga je načela bolezen, je potreboval počitek in navdih. Prišel je na Zavrh in našel prijazno zatočišče v prijateljevi - Štupičevi - vili. Čudovita pokrajina, zgarani, vendar pristni domačini, s katerimi se je družil, so bili povod za nastanek nekaterih njegovih pesmi. Kar nekaj jih je ponarodelo. Tako je Završanom postavil trajen spomenik s pesmijo Završki fantje.

Spominjam se leta 1986, ko smo

*Oj, Slovenske ve gorice,
sonca boŹjega bogate,
ve ste kakor bajke zlate,
kakor pesmi v himno zlite.*

R. Maister

na Zavrhu odprli prvo spominsko sobo generala Maistra in ko smo ob odkritju njegovega reliefa zagledali solze v očeh dvajsetih, generalu v pozdrav postavljenih Maistrovîh borcev. Na njihovih obrazih je bilo opaziti vidno olajšanje, neka notranja sila je polepšala njihove razbrzdane obraze in rahel nasmeh je izžareval njihovo srečo. Zmago Porekar, zadnji predsednik Zveze borcev-prostovoljcev za severno mejo Maribor, je v zanosu dejal: »Dočakali smo svoj najsrečnejši dan. Ponovno stojimo pred tvojim obličjem, naš ljubljeni general.« Ob tem je zagotovo pomislil tudi na Maribor, ki še vedno ni imel Maistrovega spomenika.

Slovenjegoriški Zavrh, ki je že v šestdesetih letih prejšnjega sto-

letja imel turistično društvo in razgledni stolp, poimenovana po Maistru, je postal prizorišče vsakoletnih Maistrovîh prireditev. Te potekajo neprekinjeno že polnih trideset let. Z njimi smo omogočili raziskovanje časa, ljudi in dogodkov, ki so povezani z generalom Maistrom in njegovimi sodobniki. Okrogle mize, razstave, pohodi, raziskovalni projekti na šolah in dramatizirani zgodovinski dogodki so postali okvir vsakoletnih prireditev na Zavrhu. Nemogoče je naštetih vse tiste, ki so v tridesetih letih na različne načine soustvarjali podobo Maistrovega Zavrha. To so bili kulturniki, gospodarstveniki, politiki, vojaki, šolarji, novinarji, predvsem pa Završani-Maistrovi častilci.

Završke Maistrove prireditve izražajo eno samo globoko spoštovanje do osvoboditelja Maribora in severne meje ter do najdražjega gosta, ki je kdaj koli obiskal Zavrh. Prepričan sem, da bodo Završani ob pomoči občine Lenart nadaljevali s tra-

dicionalnimi prireditvami in obdržali primat v javnem odnosu do slovenskega generala. Na prireditvah pa bomo pogrešali ubrano zapeto pesem »Nocoj pa

se Završki fantje zbero, zbero in na Selce gredo ...«, ki jo je dolga leta prepevala vokalna skupina Završki fantje. Njihova pesem je po tridesetih letih utihnila, ostal

pa bo spomin na pesem, ki ni samo ganila nas na Zavrhu, ampak je orosila marsikatero oko slovenskih domoljubov doma in po svetu.

Tudi Pomurci so bili Majstroví borci

mag. Marjan Farič

Spoštovane dame, spoštovani gospodje, cenjene kolegice, kolegi, gospod predsednik, v veliko veselje mi je, da je danes z vami tudi delegacija novoustanovljenega Prekmurskega društva general Maister iz Murske Sobote. V četrtek, 24. marca 2016, nam je v salonu Murske republike v hotelu Zvezda v Murski Soboti, kraju zgodovinskega spomina, kjer je prekmurski revolucionar Vilmoš Tkalec pomladi leta 1919 oklical kratkotrajno Prekmursko republiko, uspelo ustanoviti društvo, ki nosi ime generala Maistra. Društvo želi negovati zgodovinski spomin na generala Maistra in njegove borce, med katerimi je bilo precej Pomurcev, ter skupaj z vami pomembno prispevati k ozaveščanju in dvigu državljanske zavesti.

Zakaj Maister in zakaj ideja o povezovanju občanov v okviru društva v Prekmurju, kamor Maister s svojimi četami ni prodril?

Najpomembnejši element Maistrove dediščine je, poleg jasne vizije, srčnosti, odločnosti in borbenosti,

prav gotovo njegov patriotizem, domoljubje, zavezanost slovenskemu narodu in njegovi kulturi. To je tudi osrednja točka programskih usmeritev našegadruštva in smisel njegovega delovanja: kako torej Maistrovo dediščino obuditi, jo aktualizirati in jo skozi prakse aktivnega državljanstva prenesti v sodoben čas.

Zakaj je tako društvo danes potrebno? Odločitev o njegovi ustanovitvi je le odziv na erozijo državljanske zavesti in pomanjkanje zavedanja o naši lastni identiteti, kdo in kaj smo ter kaj želimo.

Ugotavljamo, da je brez zavedanja o tem tudi pot v našo prihodnost bolj negotova, saj je določitev naših ciljev brez zgrajene, na domoljubju utemeljene državljanske zavesti, ter uresničevanje teh ciljev skozi našo aktivno participacijo v javnem življenju, hudo pomanjkljiva. Slovenska zgodovina pozna svetle trenutke, ko so Slovenci kot državotvoren narod znali pokazati svojo zrelost. Prav ta zrelost je skozi mejnike zgodovine pripeljala

do ustanovitve lastne države, s katero pa danes ne vemo prav, kako in kaj bi. Pasivnost, neodzivnost in celo brezbriznost nas je pripeljala v letargično stopicanje na mestu. To daje prostor predvsem tistim, ki jim za splošni interes Slovencev in Slovenije ni prav veliko mar, in pri katerih beseda domoljubje vzbuja le pomilovanje, posmeh ali celo prezir.

Vendar, kakšen je bil Maistrov patriotizem in kakšen naj bo naš patriotizem danes?

Pri iskanju odgovorov na ta vprašanja spoznavamo, da smo veliko tega pozabili. Vrednot, ki nas povezujejo in opredeljujejo kot narod, ne negujemo, vsaj ne zadosti. Vendar člani, združeni v društvih, ki negujemo Maistrovo tradicijo, želimo ostati in postati aktivni državljani s polno zavestjo o lastnem zgodovinskem in kulturnem potencialu in to tudi jasno izraziti. Vrednote, ki jih je živel in uveljavljal Maister, njegov vzor, so danes osnovni gradnik vzpostavljanja aktivnega državljanstva. To pa je nujno potrebno za splošni napredek in blaginjo naše skupnosti, na kar se dandanes zlahka pozablja.

Ne gre prezreti dejstva, da je danes največji sovražnik slovenskega naroda prav lažno, potvorjeno slovensko domoljubje, ki za svoj obstoj cepi lastno narodno telo ter v imenu in za korist katerega se danes razraščajo sebičnost, mržnja in nestrpnost. Vrednote domoljubja je treba aktivno udeležiti skozi vsakdanjo prakso, predvsem skozi medsebojno spoštovanje in toleranco.

Le s sodelovanjem vseh, ki nam slovensko domoljubje ni tuje, in mobilizacijo potencialov celotnega državljanskega telesa, bomo s pomočjo aktivne participacije državljanov v političnem in družbenem življenju sposobni prepoznati in uresničevanja skupnih ciljev doma kot tudi uveljavljanja svojih interesov v širši evropski skupnosti. Tu se torej kaže naša skupna odgovornost, ki je v ozaščanju in mobilizaciji vse slovenske javnosti. Naše delovanje vidim kot korektivno ravnanje tistih nosilcev javnih funkcij, ki zaradi lastnih osebnih ali parcialnih koristi zanemarjajo ali celo zavestno negirajo skupni interes, skupne koristi celotnega naroda. Domoljubje mora zato znova postati spoštovanja vredna lastnost vsakega posameznika, vsakega državljana.

V bližnji prihodnosti nas čakajo tudi pomembne obletnice dogodkov, ki so mejniki v oblikovanju slovenske državnosti in v oblikovanju zavesti Prekmurcev kot dela slovenskega nacionalnega telesa in ozemlja. Gre za dogodke, ki opredeljujejo skupni zgodovinski spomin, zavedanje o našem bistvu, kdo in kaj smo, kam spadamo, kako se primerjamo z drugimi narodi, pa tudi zavedanje in osmišljanje naše poti v prihodnost.

V mislih imam letošnje obeleževanje 25-letnice obstoja samostojne Slovenije in 75-letnico ustanovitve Osvobodilne fronte. Drugo leto obeležujemo 500-letnico protestantizma, ki je Prekmurje in Prekmurce v 18. stoletju s prvo prekmursko knjigo vzpostavil kot nacionalni in posledično tudi kot politični subjekt.

Prekmurje nima le dolga do generala Maistra, predvsem ima svoj dolg do spomina na prekmurske izobražence, narodne buditelje, duhovnike, ki so se zavzemali za priključitev Prekmurja k Jugoslaviji, med njimi predvsem na Maistrovega borca Ivana Jeriča ter prleškega rojaka dr. Matijo Slaviča, po čigar zaslugi in prizadevanjih na pariški mirovni konferenci leta 1919 so se Prekmurci združili z matičnim slovenskim narodom, Prekmurje pa se je rešilo madžarske nadvlade in spet postalo del ozemlja Slovenije oz. takratne Kraljevine SHS.

Poleg Maistra je prav dr. Matija Slavič Prekmurcem pomagal utreti pot k slovenskemu narodnemu ozemlju. Vendar tudi Slaviču pri dokazovanju o pripadnosti prekmurskega življa skoraj zagotovo ne bi uspelo brez Maistra in njegovih prizadevanj za severno mejo, saj bi razmerje sil in sosledje dogodkov ob drugačnem toku zgodovine, na katerega je z bojem za severno mejo tako neizbrisno vplival prav Maister, Prekmurje in Prekmurce ločil od matice. Kljub temu, da je večji del Prekmurja v letu 1919 pripadel Kraljevini SHS, je del prekmurskega življa ostal v sosednjih državah. V mislih imam sosednje Porabje, zato si bomo v našem društvu prizadevali tudi za tesnejše sodelovanje z organizacijami porabskih Slovencev.

V obeleževanju teh dogodkov bo, ob sorodnih društvih in organizacijah civilne družbe domoljubne programske orientacije, s katerimi bomotvorno sodelovali, pomembno vlogo nedvomno imelo tudi novonastalo društvo. Seveda pa ustanovitev društva ni cilj sam po sebi, pravo delo nas čaka šele sedaj, po ustanovitvi.

Izvolitev v funkcijo predsednika novega Prekmurskega društva general Maister s sedežem v Murski Soboti razumem kot čast, predvsem pa kot zavezo h kar najbolj uspešnemu delovanju društva. V to nalogo bom v svojem mandatu vložil vse svoje sile in napore.

Hvala.

V Kamniku 11. Maistrov pohod

Franc Svetelj

Letošnje prireditve ob kamniškem občinskem prazniku je 9. aprila 2016 zaokrožil 11. Maistrov pohod. Pred Maistrovim spomenikom na Trgu talcev se je kljub slabemu, deževnemu vremenu zbralo nekaj več kot 60 udeležencev, članov DGM Kamnik iz Kamnika in Komende, članov drugih domoljubnih in veteranskih organizacij, Planinskega društva Kamnik, Društva upokojencev in drugih. Med udeleženci je bilo letos spet nekaj učencev OŠ Marije Vere z Duplice, kar kaže, da se bodo učenci te šole

prek planinskega krožka spet udeleževali te tradicionalne prireditve.

Zbrane je najprej pozdravil in na kratko predstavil Maistrov lik Ivan Sekavčnik, predsednik DGM Kamnik, pozdravom pa se je pridružil Igor Žavbi, podžupan občine Kamnik, ki se je v imenu občine zahvalil organizatorjem in udeležencem za izvedbo te vsakoletne spominske prireditve.

Potem ko je vodja pohoda Jože Arko obvestil udeležence, da bo zaradi slabega vremena letošnji cilj pohoda namesto Velike špice Stari grad, je pohod krenil mimo

Maistrove rojstne hiše na Šutni, kjer so zbrani z minuto tišine počastili Maistrov spomin.

Pohodniki so se nato prek Novega trga ter Gimnazije in srednje šole Rudolfa Maistra po cesti povzpeli proti Staremu gradu. Tu so na ruševinah nekdanjega gradu in ob trenutno še zaprtem gostišču naredili še spominski skupni posnetek, nato pa so se po drugi poti, po stezi mimo mlinčkov, vrnili v mesto, kjer sta jih čakala čaj in skromni prigrizek. Tu so udeleženci prejeli tudi potrjene izkaznice o udeležbi na 11. Maistrovem pohodu. Tudi letošnji tradicionalni Maistrov pohod je uspel.

Pohodniki pred Maistrovo hišo počastili njegov spomin.

Na tokratnem cilju, na ruševinah Starega gradu.

Udeleženci 11. pohoda pred začetkom pohoda ob Maistrovem spomeniku.

Nikolaj Pinterič - osemdesetletnik

Franc Svetelj

Dne 27. marca 2016 je praznoval osemdesetletnico Nikolaj Pinterič, soustanovitelj in nekdanji dolgoletni predsednik Društva general Maister Kamnik.

Nikolaj Pinterič, univ. dipl. inž. rud., je bil rojen 27. 3. 1936 v Trbovljah. Leta 1962 je diplomiral na rudarski fakulteti Univerze v Ljubljani. Kot inženir rudarstva je bil zaposlen v Zasavskih premogovnikih, Rudniku kaolina Črna, Komunalnem podjetju Domžale in v Geološkem zavodu v Ljubljani. Del svojih delovnih nalog je namenil tudi krepitvi teritorialne obrambe na Kamniškem.

Že kot dijak je vzljubil slovensko pesem in sodeloval v različnih pevskih zborih, med drugim tudi v trboveljski Zarji, sedaj že več kot tri desetletja poje v moškem pevskem zboru DPD Solidarnost. Za svoje dolgoletno pevsko udejstvovanje je prejel tudi zlato Gallusovo značko.

Kot predsednik iniciativnega odbora je sodeloval pri ustanovitvi podružni-

ce ljubljanskega društva general Maister v Kamniku, ki je 21. aprila 2005 na občnem zboru prerasla v samostojno Društvo general Maister Kamnik. Dne 15. septembra istega leta pa se je DGM Kamnik kot ustanovni član skupaj z Društvom generala Maistra Ljubljana in Zgornje savinjskim društvom generala Maistra (Ljubno ob Savinji) povežalo v Zvezo društev generala Maistra v Ljubljani.

Nikolaj Pinterič je Društvo general Maister kot predsednik vodil sedem let, do leta 2012, sedaj pa je član nadzornega odbora DGM Kamnik.

V tem času je društvo pomembno prispevalo k ohranjanju in nadaljevanju Maistrovega domoljubnega izročila v njegovem rojstnem mestu. Še posebno aktivno je društvo na prireditvah ob občinskem prazniku občine Kamnik, ki ga občina praznuje v počastitev 29. marca, rojstnega dne Rudolfa Maistra in ob državnem prazniku dnevu Rudolfa Maistra – 23. novembru.

Leta 2011 je za svoje uspešno delovanje prejel spominsko priznanje Rudolfa Maistra.

Niku Pinteriču ob njegovem jubileju iskreno čestitamo!

Letna skupščina Društva general Maister Kamnik

Franc Svetelj

Na letni skupščini Društva general Maister Kamnik, ki je bila 17. marca 2016 in je potekala v sejni dvorani občine Kamnik, se je udeležilo 40 članov. Udeleženci so obravnavali poročila o dejavnosti društva v preteklem letu, ki so jih podali predsednik Miroslav Sekavčnik, tajnica Helena Križnik, zakladnik Marjan Gladek in predsednik nadzornega odbora Franc Svetelj.

Letna skupščina se je tudi tokrat začela s pesmijo Slovenec sem, himno

ZDGM, ki jo je zapel kvartet Krt; z minuto tišine smo se spomnili tudi preminulih članov.

Pred uradnim začetkom je predsednik društva Miroslav Sekavčnik na kratko orisal zgodovinsko dogajanje v zvezi z Maistrom v njegovem rojstnem mestu Kamniku, nato pa so pevci zapeli še Maistrovi Tam gori za našo vasjo in Završki fantje.

Predsednik Sekavčnik je nato v 15 točkah predstavil aktivnost DGM v preteklem letu, in sicer sodelova-

nje članov društva na prireditvah ob lanskem občinskem prazniku, ki ga občina Kamnik od leta 1995 slavi v spomin na 29. marec, rojstni dan svojega velikega rojaka. Še posebej je treba omeniti organizacijo 10. Maistrovega pohoda, ki se ga je udeležilo več kot 90 članov in simpatizerjev, sodelovanje na prireditvi v počastitev državnega praznika - dneva Rudolfa Maistra 23. novembra, udeležbo na Maistrovih večerih v Maistrovi rojstni hiši, ekskurzijo članov na Koroško, sodelo-

vanje v okviru KODVO pri projektu 3. nagradnega natečaja Domoljubje v pesmi in prozi (literarni del) in Ljubezen do narave in kulturne dediščine (likovni del), pobudo občini Kamnik o nujnosti povečanja površin za potrebe Maistrove zbirke v njegovi rojstni hiši in podobno.

Nadzorni odbor je ugotovil, da je upravni odbor v letu 2015 deloval skladno s pravili društva in uspešno izpolnil delovni program in finančni načrt, ki sta bila sprejeta na lanski letni skupščini društva. Priznanje pa si je po mnenju nadzornega odbora zaslužil tudi zakladnik Marjan Gladek za desetletno vodenje finančnega poslovanja društva.

Udeležence letne skupščine je nagovoril tudi župan Marjan Šarec, ki je med drugim poudaril: »Veseli me, da se društvo krepi in razvija ter skrbi za tiste vrednote, za katere skrbijo vsa domoljubna in veteranska društva v občini Kamnik.

Včeraj smo odprli razstavo na temo domoljubja in ob odprtju sem nekaj besed že namenil tej temi. Člani Društva general Maister Kamnik, društvo je del Zveze društev general Maister, ste poklicani za to, da tudi pri nekoliko mlajši generaciji obudite spomin na rojaka, generala Rudolfa Maistra in na domoljubje, ki se pozablja v šolskih učbenikih. Na domoljubje iz srca. Zloraba domoljubja, ki se dogaja tako na desni kot tudi levi politični strani, je skrajno neokusna. Društvo in zveza pa to domoljubje širita na lep način.«

Ko je omenil nerazumno zamolčanost Maistra po 2. svetovni vojni, je posebej podčrtal, da se je Kamnik vseskozi zavedal njegove pomembnosti in tako že leta 1970 svojem velikemu rojaku postavil monumentalni spomenik, k čemu sta veliko prispevala Vinko Gobec in Franc Svetelj. Danes k ohranjanju Maistrovega izročila

velik delež prispeva prav Društvo general Maister Kamnik.

Izrazil je tudi pričakovanje, da bo občini čim prej uspelo pridobiti dodatne prostore v Maistrovi rojstni hiši.

Članica delovnega predsedstva, ki ga je vodil Jože Arko, je predstavila rezultate 3. literarnega in likovnega natečaja na temo domoljubja; izbrana dela z natečaja so bila razstavljena na razstavi, ki je bila dan pred letno skupščino odprta v predverju občine Kamnik. Učenci in učenke osnovnih šol so prispevali po 20 literarnih in 20 likovnih del.

V nov upravni odbor DGM, ki ga bo tudi v naslednjih štirih letih vodil Ivan Sekavčnik, so nato izvolili podpredsednika Boža Pileja, tajnico Inko Žvikart, zakladnika Jožeta Arka in člane Marjeto Humar, Rudija Pfajfarja, Katjo Tabernik, Zoro Torkar in Filipa Železnika, v nadzorni odbor pa Matevža Koširja, Franca Svetelja in Heleno Križnik.

Letos bo Društvo GM Kamnik sodelovalo pri naslednjih aktivnostih: v okviru občinskega praznika bo izvedlo 11. Maistrov pohod na Veliko špico, sodelovalo pri izvedbi Maistrove podoknice z DPD Solidarnost, organiziralo bo letno srečanje članov z ekskurzijo, sodelovalo pri pridobivanju gradiva in predmetov o Rudolfu Maistru in borbah za severno mejo ter skupaj z drugimi veteranskimi organizacijami sodelovalo pri drugih akcijah.

Kamnik ob občinskem prazniku, 29. marcu

Maistrovo mesto počastilo njegov spomin ...

Mirko Šterman

Tudi letos so občani občine Kamnik s številnimi prireditvami počastili svoj občinski praznik, ki ga od leta 1995 praznujejo 29. marca, na rojstni dan svojega velikega rojaka - Rudolfa Maistra. Tako se je od sredine leta zvrstilo 32 različnih kulturnih, športnih in drugih prireditev.

Osrednja prireditev je bila na dan praznika, 29. marca 2016 popoldne, s proslavo pri spomeniku Rudolfa Maistra in v Domu kulture Kamnik.

Po promenadnem nastopu Me-stne godbe na Glavnem trgu in polaganju cvetja k spominski plošči v avli občine Kamnik je sprevod s častno enoto slovenske vojske na čelu krenil pred Maistrov spomenik na Grabnu.

K spomeniku so vence položili: župan občine Kamnik Marjan Šarec, predsednik ZDGM mag. Milan Lovrenčič in predsednik DGM Kamnik Ivan Sekavčnik.

Udeležence slovesnosti je nato pozdravil Marjan Šarec, župan občine Kamnik.

Nato je spregovoril mag. Milan Lovrečič, predsednik Zveze društev general Maister, ki je v slavnostnem govoru med drugim dejal:

»Kamničani ste se mnogokrat poklonili spominu in osebnosti vašega rojaka in skupnega generala slovenske vojske Rudolfa Maistra. Ob junaškem dejanju zasedbe severne meje z Avstrijo in s tem vključitve znatnega dela Štajerske v sestavo države Slovencev, Hrvatov in Srbov je to ozemlje postalo definitivno del slovenskega ozemlja. Če ocenjujemo ta dosežek z merili današnjega časa, si postavimo vprašanje, kakšna osebnost je bil ta človek, kaj ga je oblikovalo, da se je kot vojak zavedal državniške odgovornosti za zavarovanje severne meje. V Kamniku je prišel pod vpliv matere, ki je izhajala iz zavedne slovenske družine Tomšič. Kasneje je prihajal v konflikt s sošolci in učitelji v Mengšu in Kranju samo zato, ker je bil zaveden Slovenec. Domoljubno pripadnost so mu utrdili nasprotniki slovenstva, saj je bil več-

krat zapostavljen. K temu je treba dodati še vzgojni vpliv tete Matilde Sebeničnik, ki je pesnila in zbirala narodne pesmi na Dolenjskem in kasneje na Notranjskem. V njem se je prav zaradi tega vnela volja in strast, da bi s svojim delovanjem izrazil slovensko pripadnost. Vidno se je izpostavil že v kranjski gimnaziji, kjer je s sošolci izdajal dijaško glasilo. Zlasti je izstopal po končani vojaški šoli, ko je služboval v več krajih na Slovenskem in Koroškem.

... Povsod si je našel družbo intelektualcev, ki so delovali pri negovanju in uveljavljanju slovenskega duha in jezika. Čeprav je bil profesionalni vojak, je v njem bivala umetniška duša, zato je tudi pesnil in slikal. Kjerkoli se je pojavil, je za njim ostala delovna sled. Vedno znova ga povečujemo kot velikega domoljuba. Ta izraz je danes že manj sporočilen, zato take ljudi naslavljamo kot aktivne državljane, ki so v svojem bistvu tudi domoljubi. Aktivnemu državljanu ni vseeno za dogajanje v družbi in državi, v kateri živi in ustvarja. Tak državljan se ne prepušča toku dnevnega dogajanja, ampak hoče v to dogajanje poseči in ga soustvarjati. To ni nujno prek političnih strank, ampak prek prepletene nabora delovanja civilne družbe in skupin, katerim je mar za državo in družbo, v kateri živijo. Kdor nima takega hotenja za lastno domovino, tega ne bo počel. Današnje slovensko družbo, v nasprotju z družbo, v kateri je živel in deloval general Rudolf Maister, zaznamuje velika politična in družbena apatija. Svetla izjema so domoljubna, humanitarna in okoljska gibanja, ki se oblikujejo zaradi želje po spremembah zaradi aktualnih socialnih in širših družbenih razmer. Politika

bo morala odpreti prostor za nove ideje, za delovanje državljanov in civilnopravnih gibanj, saj bo le tako odprta pot novim vizijam in idejam prihodnjega razvoja države in družbe. Samo z omogočanjem aktivnega državljanstva se bodo sprostiti človeški potenciali, ki so nujno potrebni za preseganje aktualne krize. Slednja ni prisotna samo v gospodarskem sistemu, kot se danes poudarja, ampak tudi v aktivnem državljanstvu, ki bi moralo stremeti k napredku države in družbe, tako kot je to uspelo generalu Rudolfu Maistru in njegovim borcem. Hvala vam za vzor, sledili vam bomo.«

V kulturnem programu so sodelovali pevci Prvega slovenskega pevskega društva Lira in recitator Tone Ftičar.

Nato so se udeleženci podali v Dom kulture, kjer je bila ob 18. uri osrednja slovesnost s podelitvijo priznanj občine Kamnik.

Pester program so izvedli godbeniki orkestra Slovenske vojske pod vodstvom Andreje Šolar.

Med udeleženci slovesnosti so bili poslanec DZ mag. Matej Tonin, ministrica za kulturo mag. Julijana Bizjak Mlakar, vnuk Rudolfa Maistra Stojan Maister, častna občana občine Kamnik dr. Aleksander Doplihar in Janez Majcenovič, občinski svetniki in župani nekaterih sosednjih občin.

Slavnostni govornik, župan Marjan Šarec, je v svojem govoru uvo-

doma dejal:

»Spoštovani gostje, dobitniki priznanj, spoštovane občanke in občani, nocoj nas druži spomin na rojstvo kamniškega rojaka, generala in pesnika, osvoboditelja severovzhodne Slovenije, Rudolfa Maistra. Današnji dan je tudi praznik naše občine. Kamnik je občina, ki ni nastala po letu 1994, temveč je občina s tradicijo, za slovenske razmere precej velika. Današnji praznik je to postal leta 1995, ko je tedanje vodstvo začutilo potrebo po utrjevanju zavesti in spomina na Rudolfa Maistra, ki je bil do osamosvojitve Slovenije prezrt. Vendar je treba poudariti, da v Kamniku še zdaleč ne, saj so napredni možje leta 1970 pogumno odkrili generalov spomenik na mestu, kjer stoji še danes. Takole piše Franc Svetelj v svojih spominih: »Za lokacijo spomenika so določili Trg talcev na Grabnu pred nekdanjo trgovino Prehrana. Odbor za postavitve je sklenil zbirati denarne prispevke po vsej Sloveniji. V ta namen so delovnim organizacijam in občanom razposlali več kot 900 prošenj za prispevke, poleg tega pa so se lotili tudi akcije zbiranja bakra po kamniških tovarnah. Spomenik je delo akademskega kiparja Antona Sigulina iz Ljubljane. Bronasta plastika generala Maistra, ki ima kot vojak ob boku sabljo in kot pesnik v roki zvitek papirja, stoji na granitnem podstavku. Kamničani ne pomnijo, da bi se kdaj tu zbrala taka množica ljudi, kot je bilo to za-

dnjo nedeljo, ko so v Kamnik prihiteli številni nekdanji Maistrovi borci in občudovalci generala in osvoboditelja naše severne meje, Rudolfa Maistra, iz vse Slovenije. Predstavniki medijev so ocenili, da se je slovesnosti udeležilo okrog 10 tisoč ljudi. Moški pevski zbor Prvega slovenskega pevskega društva Lira pod vodstvom Sama Vremšaka je nato zapel dve Maistrovi pesmi, Završki fantje in Rožmarin, dijaki kamniške gimnazije pa so recitali nekaj Maistrovih pesmi, med njimi Kraške pilote. Za zaključek so združeni pevski zbori kamniških osnovnih šol pod vodstvom Viktorja Mihelčiča zapeli Maistrovo pesem Kazen in na koncu še Viktorja Mihelčiča Svobodna je naša domovina.« Tako govorijo spomini.«

Govornik je nadaljeval z orisom aktualnih dosežkov in dogajanj na območju občine Kamnik v preteklem letu:

Preteklo obdobje so v veliki meri zaznamovali težavni odnosi z državo; pri tem naša občina ni izjema, temveč gre za splošno stanje. Precej naporov smo skupaj z Zdravstvenim domom dr. Julija Polca Kamnik namenili ohranitvi Nujne medicinske pomoči v obstoječi obliki, saj nas novo oblikovani državni pravilnik ni prepričal. V zadnjem času se soočamo z znižano povprečnino, ki ne omogoča normalnega delovanja občine. Denar, ki bi ga namenili investicijam, moramo zdaj preusmerjati v izvr-

ševanje zakonsko določenih obveznosti, predpisanih s strani države. Seznam zakonsko predpisanih nalog je skoraj neskončno dolg. Smo na prvem mestu v Sloveniji po deležu proračuna, ki ga namenimo za delovanje vrtcev, in sicer četrtno proračuna ali 5,2 milijona evrov. 520.000 evrov letno namenimo za šolske prevoze, socialni transferji se povečujejo iz leta v leto. Kje so še šolstvo, zdravstvo in druge obveze. Država nam predpisuje naloge, denar zanje pa nam odteguje iz leta v leto....

Nato je podrobno spregovoril o poteku gradnje kanalizacije in vodooskrbe, ki se v višini 85 odstotkov financira tudi iz evropskih sredstev, in poudaril, da je občini končno uspelo pridobiti potrebna sredstva za izvedbo tega projekta, v katerem sodeluje pet občin, zaključili pa naj bi ga do leta 2017.

Svoj govor je župan Šarec končal z besedami:

»Spoštovani, težki in prelomni časi so izziv za pogumne, odločne, srčne, včasih samosvoje in čudne ljudi, ki vedo, kaj jim je storiti. Ljudi, ki ne čakajo, kdaj jim bo kdo kaj dal ali naredil namesto njih. Ljudi, ki znajo tudi prvi stopiti korak nazaj, če je to potrebno. To so časi, ko je treba pokazati tudi solidarnost, odprtost in veliko empatije. Velik zgled nam daje Rudolf Maister in tisti Kamni-

čani, ki so ga znali počastiti že takrat, ko je bil v družbi prezrt. Leto 2016 ne bo lahko v nobenem pogledu, pred nami so naloge, ki jih ni moč izvesti s salonskimi prepričanji na načelni ravni in poudarjanjem vsega slabega, ubijanjem vsake ideje že na samem začetku, širjenjem sovražnega govora in negativizma, trkanjem po prsih in pripenjanjem zaslug. Ne! Cilje bo moč doseči le z enotnim delovanjem vseh članov naše družbe, potrpljenjem in predvsem realnimi pričakovanji. Kdor kritizira, naj hkrati ponudi tudi rešitev. S polno malho denarja zna delati vsak, s prazno je to veliko težje. Moramo biti družba vključevanja in dialoga, a dialog ne sme biti pojmovan kot pravica za mlajše prazne slame in nabiranje vsečkov na družbenih omrežjih. Še bolj kot doslej se bomo morali boriti z ekstremizmi vseh vrst, saj le trezno razmišljanje vodi do rešitev. Pravica enega se konča tam, kjer se začne pravica drugega. Obrnimo očitačo prst vase in začnimo vsak pri sebi iskati napake. Našli jih bomo toliko, da bomo imeli vsi dovolj dela. Vse najboljše, general Maister, vse najboljše Občina Kamnik!«

Koordinacijski odbor veteranskih in domoljubnih organizacij občin Kamnik in Komenda, ki ga sestavljajo Društvo general Maister Kamnik, Območno združenje veteranov vojne za Slovenijo Kamnik-Komenda, Zveza združenj borcev za vrednote NOB Kamnik, Policijsko veteransko društvo Sever Ljubljana – odbor Kamnik in Zveza slovenskih častnikov Kamnik-Komenda je pripravil 3. nagradni razpis, ki je za likovni del potekal pod naslovom Ljubezen do narave in kulturne dediščine, za literarni pa Domoljubje v pesmi ali prozi.

Posebno priznanje za najboljše likovno in literarno delo sta Marjan Schnabl, predsednik Koordinacijskega odbora veteranskih in domoljubnih organizacij občine

Kamnik in Komenda in predsednik Komisije Koordinacijskega odbora Rudolf Pfajfar podelila:

- za likovno delo Maksu Pucerju, učencu 4. razreda Osnovne šole Toma Brejca pod mentorstvom Lee Zbičajnik in Eloni Nerjovaj, učenki 8. razreda Osnovne šole Marije Vere pod mentorstvom Irene Zagožen,
- za literarno delo pa Luku Vettorazziju, učencu 4. razreda Osnovne šole Stranje pod mentorstvom Mire Papež in Evi Lap, učenki 8. razreda Osnovne šole Toma Brejca pod mentorstvom Katarine Zore.

Nato je sledila podelitev vsakoletnih priznanj Občine Kamnik. Župan Marjan Šarec je izročil priznanja naslednjim zaslužnim občanom in društvom:

- bronasto priznanje Občine Kamnik sta prejela Sonja Bernot za uspešno delovanje na področju kulture in Marko Kumer za ohranjanje industrijske dediščine.

Srebrno priznanje Občine Kamnik so prejeli:

- Ivan Pristovnik za pomemben prispevek pri uspešnem razvoju Občine Kamnik, zlasti na področju lokalne samouprave,
- Matjaž Šporar za prispevek pri ohranjanju in promociji fotografske zapuščine Petra Nagliča in Valentin Zabavnik za sodelovanje pri razvoju lokalne skupnosti.

Zlato priznanje Občine Kamnik pa je prejela:

- Gorska reševalna služba Kamnik za širjenje zavesti o varnosti v gorah in nesebično pomoč pri reševanju.

Poleg orkestra Slovenske vojske pod vodstvom Andreje Šolar so v kulturnem delu osrednje prireditve ob prazniku Občine Kamnik sodelovali še recitator Anže Slana in Matic Smolnikar ter Lana Bučvec. Program je povezovala Alenka Resman Langus.

V Maistrovi hiši v Kamniku

O Rudolfu brez brkov ...

Franc Svetelj

Lokviru letošnjih prireditev ob kamniškem občinskem prazniku so v sredo, 30. marca 2016, v Maistrovi rojstni hiši in pred njo odprli razstavo O Rudolfu brez brkov in o Veroniki, ki je s kačjim repom namalala mamuta. Pospremil jo je tudi izid slikanice Alenke Juvan in Andreje Peklar z enakim naslovom.

Razstava prikazuje Maistrovo otroštvo v družbi njegovih sodobnikov, med katerimi so številni zrasli v velike Slovence. Toda še preden so zrasli in postali generali, pesniki, slikarji, diplomati, so tudi marsikaj ušpičili. Gre za nenavadno in napeto zgodbo, preplet resničnosti in domišljije. Zato so si namesto kataloga k razstavi tokrat zamislili knjigo slikanico, ki je preplet realistične zgodbe in domišljije. Ta je sicer res namenjena mlademu rodu, saj je zanje o slavnem Kamničanu napisanega zelo malo, toda napeta zgodba o majhnem Rudolfu (ki še nima brkov) in njegovih sodobnikih bo gotovo pritegnila tudi že »odrasle otroke«. Besedilo za slikanico je napisala Alenka Juvan, ilustrirala pa jo je znana ilustratorica, Kamničanka Andreja Peklar.

Direktorica Medobčinskega muzeja Kamnik mag. Zora Torkar je ob tej priložnosti poudarila poslanstvo prikazovanja Maistrovega delovanja z Maistrovimi večeri in s podobnimi razstavami.

Zbrane udeležence pred Maistrovo hišo je pozdravil in se organizatorjem prireditve zahvalil Matej Slapar, podžupan občine Kamnik.

Avtorica besedila Alenka Juvan je poudarila, da sta razstava in slikanica namenjeni malemu Rudolfu, saj še nima brkov, ter njegovim kamniškim sodobnikom: »Zunaj na panojih smo skušali prikazati Kamnik iz tistega časa, otroke, otroštvo iz tistega obdobja, znane Kamničane Maistrovih let. V notranjosti hiše pa smo skušali povedati in prikazati, kaj je iz teh fantov nastalo, s čim vse so se ukvarjali, ko so odraščali.« Avtorica Juvanova in ilustratorica Andreja Peklar sta nato predstavili tudi slikanico, ki jo je s sodelovanjem Ministrstva za kulturo in Občine Kamnik založil Medobčinski muzej Kamnik. Zgodba se začne s prihodom dedka Miha in vnuka Martina iz Maribora oziroma iz Ljubljane v Kamnik. Najprej se podata na Mali grad, da bi morda srečala graščakinjo Veroniko, nato pa sta obiskala osrčje stare-

ga Kamnika - Šutno, kjer sta obudila spomine na mnoge znane Kamničane in se končno ustavila ob Maistrovi rojstni hiši.

Zgodba se nadaljuje z Martinovimi sanjami, v katerih nastopajo mladi Rudolf z bratoma Arturjem in Ernestom, Medvedov Tonček, Vavpotičev Ivan pa Koželjeva Maks in Anton. Ni manjkal tudi Krištofov Pepček. Zgodba se konča z orisom sanj malega Martina o kepanju na zapriškem hribu.

Na koncu slikanice pod naslovom Nato so fantje zrasli ... lahko preberemo še kratek opis vseh Kamničanov, ki nastopajo v zgodbi: Rudolfa Maistra, Ernesta in Arturja Maistra, Josipa Suchyja - Krištofovega Pepčka, pesnika Antona Medveda, slikarjev Antona in Maksa Koželja ter Ivana Vavpotiča.

Zanimive prireditve v spomin na svojega deda se je udeležil tudi Maistrov vnuk Borut Maister.

Kratek kulturni program so pripravili učenci Glasbene šole Kamnik: Maj Jerman, Ajša Jakoš, Lucija Kremžar, Vita Vodnik, Jerca Zakonjšek, Pika Šala in Martina Jeričin pod mentorstvom Jane Pavli Per ter recitatorja Meta Motnika in Martin Juvan Kravos.

Deset let Koroškega domoljubnega društva Franjo Malgaj

Šuro Haramija, prvi predsednik društva

Januarja letos je minilo deset let od ustanovitve našega društva. Že kako leto pred tem sva se z mag. Milanom Lovrenčičem, sinom borca za severno mejo, ustanoviteljem prvega društva general Maister in predsednikom Zveze društev general Maister, pogovarjala o tem, kako bi na primeren način tudi na Koroškem ohranjali spomin in krepili zavedanje o po-

menu generala Maistra in borcev za severno slovensko mejo.

Iz te pobude se je izoblikoval iniciativni odbor in ustanovni člani: Janko in Ludvik Kotnik, Franjo Zavodnik, Mirko Rozman, Vladimir Ovnič, mag. Martina Klobučar in Šuro Haramija smo 12. januarja 2006 registrirali društvo. Poimenovali smo ga po legendarnem slovenskem junaku, Maistrovem

učencu, soborcu in pesniku Franju Malgaju. Odločili smo se, da pridobimo člane iz vseh treh koroških dolin, zato Koroška v imenu društva, z domoljubjem pa smo poudarili osnovno idejo in poslanstvo društva. Iz meseca v mesec je bilo članov več in se kmalu ustalilo pri številu okoli 170 članov.

Od občinske organizacije ZZB, ki je do tedaj vzorno skrbelo za spomenik in organizirala vsakoletne proslave, je to skrb prevzelo naše društvo. Spomenik je dejansko posvečen tako borcem za severno slovensko mejo 1918-1919 kot borcem NOB 1941-1945, kar lepo poudarjata vgrajen knežji kamen in zvezda ter oba verza na ploščah - pesnikov Rudolfa Maistra - Vojanova in Karla Destovnika - Kajuha in tako ponazarjata zgodovinski proces osamosvajanja Slovenije na koroških tleh, ki se je končal z vojno za samostojno Slovenijo 1991.

Kmalu po ustanovitvi društva smo trasirali in označili Malgajevo pot, ki smo jo pred kratkim obnovili in podaljšali. Nekajkrat letno organiziramo pohode po tej lepi poti, ki se začne na Malgajevi ulici na Ravnah in se vije do turistične kmetije spodnji Lečnik, nato mimo Rutnikove kapelice, skozi naselje Tolsti Vrh ter prečka cesto in Mežo pri čistilni napravi. Pot se nadaljuje proti spomeniku na Dobrijah, nato se ob desnem bregu Meže vrne proti mestu, kjer se v izhodiščni točki, pri Kulturnem domu, tudi konča. Želimo si, da bi čim več Ravenčanov in obiskovalcev posamično ali organizirano prehodilo to pot.

Leta 2009 je z našo podporo izšla knjiga Franjo Malgaj: Vojni spo-

Trije ustanovni člani

Haramija in Šipek

Odprtje spominskega parka

Proslava 2016

mini 1914-1919, katere urednik in avtor uvodne študije je general major v pokoju, Marijan F. Kranjc. Pri nastanku je sodeloval tudi Malgajev nečak Janko Štampfl.

V našem društvu vsako leto organiziramo strokovno ekskurzijo – izlet, ki ga skrbno pripravi in vodi sedanji predsednik društva Vladimir Ovnič. Tako smo med drugim obiskali Šentjur, rojstni kraj Franja Malgaja, slovenske kraje na Koroškem onstran meje, Posočje, Primorsko, Rezijo in rojake v Porabju na Madžarskem.

Redno se srečujemo z drugimi društvi generala Maistra, še posebej na taborih ob praznovanju državnega praznika generala Maistra; leta 2009 smo tabor organizirali na Ravnah.

Naše društvo je bilo tudi pobudnik in koordinator predstavitve spomenika borcem za severno slovensko mejo in borcem NOB. Prejšnja lokacija spomenika ni bila ustrezna, zlasti zaradi utesnenosti in neposredne bližine ekološkega otoka oz. zbirališča odpadkov. Ob razumevanju občine Ravne in družine Nabernik ter sodelovanju podjetja Metal Ravne nam je leta 2010 uspelo pridobiti novo - sedanjo - lokacijo in spomenik predstaviti. Upamo, da bo ta prostor še nadgrajen, bolj urejen in bo dobil nove vsebine in možnosti za spominska srečanja in druženja, za kar se zelo prizadevamo.

Lani nas je s svojo novo knjigo

- biografijo in albumom o znamenem koroškem domoljubu Janku Gačniku, borcu za severno mejo, učitelju in kulturnem delavcu, razveselil prim. mag. Franc Verovnik, tudi član našega društva.

Čisto sveža pa je monografija o Franju Malgaju izpod peresa priznanega zgodovinarja in raziskovalca ddr. Igorja Grdine, iz katere bomo lahko izvedeli še marsikaj neznanega o domoljubu, po katerem smo poimenovali naše društvo.

Naša člana Mitja Šipek in Šuro Haramija sta prejela Maistrovo priznanje, na predlog našega društva je bilo priznanje podeljeno tudi zamejskemu Slovencu Rudiju Vovku za njegov trud pri uveljavljanju dvojezičnih napisov na južnem Koroškem. Društvo pa je leta

2010 prejelo tudi plaketo Občine Ravne za domoljubno delovanje.

Na preteklo desetletje smo upravičeno ponosni. S stabilnim številom članov (okrog 170), smo najštevilčnejše društvo v Zvezi društev general Maister. Z veseljem ugotavljamo, da je družbeno okolje vzpodbudno in naklonjeno našemu delu, še zlasti matična občina Ravne in njeno vodstvo z županom dr. Tomažem Roženom na čelu. Zadovoljni in veseli smo, da so aktivnosti našega društva opazne v lokalnem okolju in v Zvezi društev general Maister in da smo deležni ustreznega priznanja, kar nam daje voljo in energijo, da bomo kot društvo in posamezniki še naprej delovali kot aktivni državljani in skladno z napisom na našem praporu – DOMOLJUBNO.

Malgajeva pot - trasiranje

Uvodna beseda na letnem zboru članov društva GM za Zasavje

Emil Štern, predsednik

Leto 2016 poteka v znamenju obeleževanja 25. obletnice osamosvojitve Slovenije in 75. obletnice ustanovitve OF. Letos bomo proslavljali tudi 20-letnico prvega društva GM po tistem, ko se je organizacija Maistrovih borcev zaradi starosti in hudega zmanjšanja njihovega števila sama razpustila leta 1991, v letu ustanovitve samostojne in neodvisne slovenske države.

Naše društvo je po kronološkem zaporedju ustanavljanja trinajsto po vrsti, ustanovljeno konec leta 2007. Temeljna naloga vseh društev, tako tudi našega, je ohranjati in širiti, še zlasti med mladimi, sporočilnost vseh bojev za našo osvoboditev in samostojnost, razvijati domoljubje in krepiti vlogo aktivnega državljana. Zato nam ne gre le za aktualiziranje vloge GM med mladimi v naših sedmih osnovnih in treh srednjih šolah v Zasavju, ampak za ohranjanje spomina na uporništvu slovenskega naroda na njegovi celotni prehojeni poti. Naš podpis Listine o medsebojnem sodelovanju z dosedanjimi podpisnicami Zasavja izraža našo voljo in interes za sodelovanje, kar smo izkazovali tudi vse lansko leto na množično obiskanih srečanjih in proslavah naših ljudi. Tako bomo delovali tudi letos in usklajevali naše aktivnosti v Koordinacijskem odboru veteranskih združenj in društev Zasavja z udeležbo naših članov na proslavah na Kumu, Kopitniku, Čemšeniški planini, na Čebinah in Vrheh nad Trbovljami in drugje. Želim, upam in vesel bom, če se bo poleg članov upravnega odbora pri tem odzvalo tudi več drugih članov društva.

Že pred nekaj leti smo za osnovne šole v društvu izdelali in ponudili projekt razvijanja vrednot, ki so povezane z odnosom do domovine, kulture in zgodovine. Cilj neposrednega dela z učenci je razširitev obstoječih vsebin pri predmetih zgodovina, državljanska in domovinska vzgoja in etika, pri predmetih slovenščina, likovna vzgoja, njihovo udeležbo v razpisanih literarno – likovnih natečajih, organizaciji izletov in raznih pohodov, spoznavanju lastnega kraja, znanih osebnosti itn. Pogovori z ravnateljicami so marsikdaj pokazali, da jim, n.p. v OŠ Ivana Cankarja v Trbovljah, naše projektne sugestije niso odveč. Poleg marsičesa drugega so izdelali knjižico Kako na naši šoli spodbujamo domovinsko vzgojo in razvijamo domoljubje. V njej ugotavljajo, da naučeno znanje ni dovolj, ampak je treba učence naučiti tudi odnosa do družbe, do domovine, do soljudi. Domoljubje je spoštovanje prednikov, ki so nam utirali zgodovinsko pot, do narodnih junakov, ki so ime domovine dvignili iz anonimnosti. Odrasli moramo učiti mlade, da spoštujejo pesnike, pisatelje, športnike, umetnike, kratka ljudi, ki premorejo različne sposobnosti in znanja, ki jih prenašajo na mlade. Tako in še več je ravnateljica mag. Mojca Lazar Doberlet napisala v knjižici in tako delajo na šoli. Letos so učenci za predstavitev na turistični tržnici izdelali knjižico z naslovom Trboveljska transverzala, v kateri so opisali krajevne značilnosti in zavedanje o lokalnih in nacionalnih lepotah in vrednotah.

V društvu smo za vse osnovne šole pri OŠ dr. Franja Žgeča iz Dornave nabavili in jim brezplačno posredovali tudi knjižico Vojak, umetnik, junak – Rudolf Maister, primerno za učence I. in II. triade.

V nekaterih OŠ so lani pred dnevom Rudolfa Maistra namenili po nekaj učnih ur o Maistrovi osebnosti, o borcu s peresom v eni in z orožjem v drugi roki. Generala Maistra v zgodovinskih učbenikih omenjajo zelo na kratko, kar skušamo v društvu vsaj delno nadoknaditi tudi s plačilom prevoza za šolske obiske generalove rojstne hiše v Kamniku: lani dijakom Srednje šole Zagorje, pred tem učencem in učiteljem OŠ Toneta Okrogarja in Ivana Skvarče, OŠ Ivana Cankarja iz Trbovelj, letos predvidevamo pomoč učencem OŠ narodnega heroja Rajka iz Hrastnika in dijakom Srednje tehnične in poklicne šole Trbovlje, če bo le zanimanje.

V srednjih šolah so izkazali pripravljenost upoštevati našo sugestijo za uvajanje nekajurnega modula Domovinska vzgoja. Cilj tega je predvsem med dijaki krepiti patriotizem, državljansko zavest, znati ceniti pomen svobode. Naša dodatna sugestija je, da bi število ur modula prostega kurikula, ki ga na Srednji upravno-administrativni šoli Ljubljana uveljavljajo kot samostojni predmet, nekoliko povečali. Tudi članice KO veteranskih in domoljubnih društev Slovenije podpirajo pouk domovinske vzgoje in aktivnega državljanstva v šolah in se pripravljajo na sestanek na to temo pri ministrici za izobraževanje, znanost in šport.

V poročilu o delu ste lahko prebrali, da smo začasno opustili našo namero, da bi sicer že ustanovljeni zasavski Aktiv učiteljev zgodovine, državljske in domovinske vzgoje in etike začel v praksi uresničevati svojo dvojno vlogo: da bi pomagal društvu pri krepitvi domoljubne zavesti v šolah, predvsem pa, da bi s svojim avtonomnim delovanjem prispeval k izmenjavi tovrstnih izkušenj med šolami, k medpredmetnemu in tematskemu povezo-

nju med šolami. Naša prizadevanja v tej smeri bodo rodila uspeh, če in ko bo prepričanje o koristnosti take oblike dela prvenstveno prevladalo pri vodstvih šol in med učitelji.

Člani društva ste prek glasila Maistrov glas seznanjeni tudi z delom drugih društev GM in z delom organov ZDGM. Veseli nas, da se je letos zelo izboljšal odnos državnih organov do financiranja dejavnosti Zveze in društev. Kar se tiče po-

gojev za delo našega društva, naj rečem le to: imamo dokaj skromna sredstva, a z njimi vseeno zaradi gospodarnega ravnanja shajamo. Lani je 54 odstotkov sredstev odpadlo na proračunske vire, 46 odstotkov prihodkov pa na članarino in dodatne prispevke članov društva. Vsekakor pa letos pričakujemo za izvedbo nekaterih aktivnosti tudi dodatna sredstva od ZDGM, kajti nekatere aktivnosti vsekakor izpolnjujejo merila za sofinanciranje.

Kaj mi pomeni domovina

*Domovina je zame neskončna milina,
ki v mojem srcu poseben prostor ima
in zamenjati se ne da.*

*V njej gore so visoke,
lahko slišiš reke in potoke
in šum morja.*

*V njej so znameniti pesniki živeli,
pesmi o domovini so peli,
njene lepote oživali.*

*Rudolf Maister pesnik in general je bil,
s svojimi borci za severno mejo se boril,
v Mariboru sovražno vojsko razorožil.*

*O teh ljudeh se v šoli učimo,
jim v zgodovini mesto dodelimo
in cenimo, da svobodno živimo.*

*Manca Rebolj
7. a razred*

*OŠ Toneta Okrogarja
Zagorje ob Savi*

Nagrajenci 5. nagrajnega literarnega natečaja »General Maister in domovina«

Društvo Generala Maistra za Zasavje je organiziralo že 5. tradicionalni natečaj z domoljubno vsebino za osnovne šole Zasavja z naslovom General Maister in domovina. Tokrat je bil izključno literarni, učenci so lahko izbrali med prozo ali poezijo.

Mentorice so pred oddajo opravile najožji izbor; tako je na naš naslov prišlo 14 najboljših del s petih osnovnih šol iz vseh zasavskih občin. Ocenila jih je komisija, sestavljena iz treh članov Upravnega odbora društva, ki ji je predsedoval Nikolaj Toplak. Verjemite, da komisija ni imela lahkega dela.

Na koncu smo se odločili, da nagrade prejmejo:

1. Tea Kralj, 7. a razred OŠ Toneta Okrogarja Zagorje ob Savi, pesem, mentorica Ana Knez
2. Manca Rebolj, 7. a razred OŠ Toneta Okrogarja Zagorje ob Savi, pesem, mentorica Ana Knez
3. Anja Tori, 6. b razred OŠ Ivana Skvarče Zagorje ob Savi, pesem, mentorica Marjana Rojc
4. Gašper Juvan, 9. b razred OŠ Ivana Kavčiča Izlake, prozno delo, mentorica Vesna Planinc
5. Nika Špajzer, 9. razred

OŠ narodnega heroja Rajka Hrastnik, prozno delo, mentorica Tina Šantej

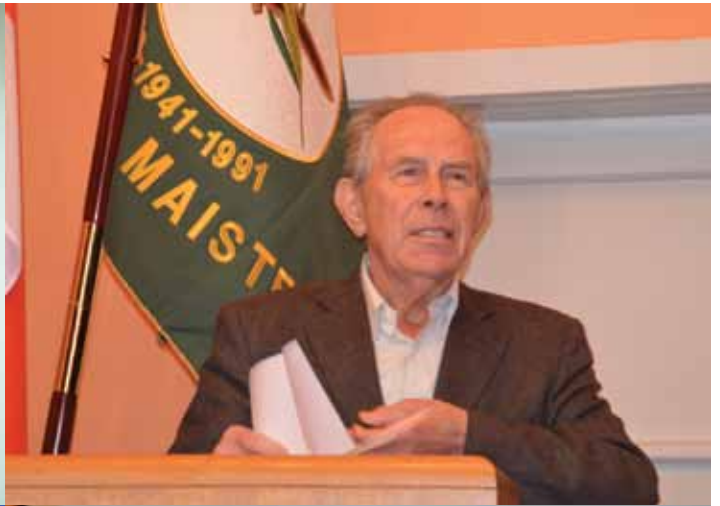
6. Maša Božjak, 7. a razred OŠ Ivana Cankarja Trbovlje, prozno delo, mentorica mag. Mojca Lazar – Doberlet

Praktične nagrade najboljšim je na Zboru članov DGM Zasavje 31. marca 2016 v Galeriji Medija podelil predsednik društva Emil Štern. Za trud smo se s knjižno nagrado zahvalili tudi njihovim mentoricam.

Vsem nagrajencem in njihovim mentoricam čestitamo in se veselimo nadaljnjega sodelovanja.

Društvo Generala Maistra za Zasavje

Zavezani Maistru in njegovemu poslanstvu

Aleks Štakul

Bil je lep pomladni dan, 29. marec 2016, ki smo ga ob rojstnem dnevu našega prvega generala slovenske vojske, velikega stratega in izjemne zgodovinske osebnosti, pesnika Rudolfa Maistra Vojanova, izbrali za naš letni zbor ljubljanskega društva.

Že prej smo se ob spomeniku na Trgu OF s kratkim programom, ki so ga pripravili mladi recitatorji in pevski zbor Osnovne šole Kašelj in ob častni gardi in trobilnem kvartetu slovenske vojske, in spomeniku pred Ministrstvom za obrambo v spremstvu delegacij Mestne občine Ljubljana – podžupana Aleša Čerina in ministrice za obrambo Andreje Katič, poklonili velikemu dejanju Maistra in njegovih borcev za severno mejo. Z njimi se je začela pisati ne samo njihova zgodovina, ampak tudi zgodovina vseh naslednjih rodov na dolgi poti ustvarjanja samostojne in suverene slovenske države.

Letos smo lahko še posebej ponosni saj obeležujemo in praznujemo 25. let naše samostojnosti, ko smo po dolgih prizadevanjih in sanjah številnih rodov ustvarili svojo državo. Imamo svoj lep slovenski jezik, svojo državno himno in vse kar je nujno potrebno, da na osnovi demokratskih odnosov ohranjamo državnost in lastno državo tudi za prihodnje rodove. Res, da z vsem kar smo dosegli ne moremo biti zadovoljni in marsikaj se je tudi izrodilo, česar si nismo želeli. Zasebni interesi so žal prevladali nad širšimi družbenimi in brez jasne vizije in strategije bolj ali manj stopicamo na mestu in se vrtimo v krogu nerešenih in ponavljajočih se proble-

mov. Odmikamo se od socialne države in bredemo v kalni vodi, ki mladim generacijam ne obeta perspektivne razvojne prihodnosti.

Zato smo lahko še toliko bolj hvaležni generalu Maistru, da so danes slovenski Maribor, Štajerska in Prekmurje in žal le majhen del Koroške. Neenotnost takratne slovenske oblasti, ki se žal v zgodovini ponavlja, še zlasti v današnjem času, ko se namesto v prihodnost vračamo v preteklost in netimo razprtije, je opravila svoje. Namesto, da bi mu pomagala je Narodna vlada v Ljubljani generala Maistra ves čas ovirala. Kljub temu, da je doživljal v bojih zmage, za zeleno mizo pa ne po lastni krivdi poraze, se je zavzemal za interese slovenskega naroda in slovenske meje. Ali danes imamo tako karizmatično osebnost, ki bi nas povezovala, združevala in utrjevala pri poenotenju in doseganju zahtevnih razvojnih ciljev? Očitno in žal je še nimamo.

Dolga leta je bil Maister krivično pozabljen kot tudi njegovi borci za severno mejo. Toda za današnji čas sta njegova vizija in poslanstvo še vedno aktualna in trajna zaveza, da spoštujemo in ljubimo našo lepo in v dolgi zgodovini z velikimi žrtvami priborjeno slovensko domovino, ki nam ni dana za večne čase, če zanjo tudi kaj dobrega in vrednega sami ne storimo.

Veseli in ponosni smo lahko, da v zvezi in našem ljubljanskem društvu general Maister nadaljujemo z negovanjem njegove sporočilnosti in poslanstva, ki sta v razdeljeni Sloveniji še kako pomembna za današnji čas in za zagotovitev bolj

mirnega in lepšega življenja bodočih mladih generacij. Živimo v razburkanem času pogubnega neoliberalizma, migracij, naraščajočega begunstva, globalnega terorizma in vseh tistih človeških stisk, ki so tako med prvo kot tudi drugo svetovno vojno številne slovenske družine prisilile, da so morale iskati nov življenjski prostor v tujih okoljih. Na to smo očitno pozabili.

Zato je še toliko bolj pomembno, da smo pri našem delu aktivni in se odzivamo na aktualne izzive današnjega časa.

Izvedli smo nekaj zanimivih omizij, kar je že nekaj let sestavni del našega dela. Prav tako smo ustrezno obeležili pomembnejše dogodke iz naše zgodovine, tako pri našem spomeniku generala Maistra na Trgu OF kot tudi pri Ministrstvu za obrambo republike Slovenije. Naši člani redno sodelujejo pri pripravi revije Maistrov glas, tudi z zanimivimi prispevki iz naše polpretekle zgodovine. Dobro sodelujemo z ljubljanskimi osnovnimi šolami, še posebej s Srednjo upravno administrativno šolo Ljubljana.

Tudi v preteklem letu smo izvedli strokovno ekskurzijo. Tokrat nas je pot vodila v Belo krajino kjer smo stkali pristne vezi z belokranjskim društvom.

Soglasno sprejet delovni program, z novim predsednikom društva Dušanom Vodebom, dvema podpredsednikoma dr. Nelido Nemec in Aleksom Štakulom ter zakladnico Darjo Vidovič, obeta vrsto novih in zanimivih aktivnosti. Med drugim tudi postavitev spominske plošče na hiši, kjer je v Ljubljani prebival general Maister.

»Po vojni poteh«

Park vojaške zgodovine Pivka, Vojaški muzej Tabor Lokev, Bazovica, Tomaj
Utrinki s strokovne ekskurzije 2016

Nelida Nemeč

Ker smo se na naši poti ustavili tako v kraški vasi Lokev, ki je znana tako po pršutu kot kulturni dediščini in Vojaškem muzeju Tabor, in v Bazovici v Italiji, simbolu upora proti fašizmu, smo na kratko povzeli čas med obema vojnama, ki je še posebej zaznamoval slovenski zahodni rob: zgodovinski razvoj slovenske narodnostne skupnosti, ki je v obdobju med vojnama pripadala Italiji, se v celoti razlikuje od ostalih Slovencev, združenih v Jugoslaviji in izpostavlja vprašanje obstoja ali propada slovenske narodnostne skupnosti.

Po prvi svetovni vojni je bil komaj milijonski slovenski narod razkasan na štiri države, dobra četrtina Slovencev je pripadla Italiji, okrog 300.000, in lahko poudarimo, da je bila s to odločitvijo obsojena na nacionalno smrt. Italija je za vstop v vojno na strani antante kot nagrado dobila Julijsko krajino-Venezia Giulia, in s tajnim londonskim paktom pridobila ozemlje, ki ni bilo njihovo, pač pa avstrijsko, po narodnostni sestavi pa pretežno slovensko in hrvaško. Italija torej ni vstopila v vojno samo zato, da reši izpod Avstrijsko-Ogrske nekaj sto tisoč Italijanov in s tem dopolni svoj Risorgimento, marveč je s tem uveljavila svoj nacionalistično-imperialistični koncept. Italijanski predsednik Salandra ga je označil kot »sacro egoismo italiano.«

Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki je nastala leta 1918 na ruševinah Avstro-Ogrske, je pristala na rapalsko pogodbo, ki je prepustila pol milijona Jugoslovancev Italiji. Rapalska pogodba je bila podpisana novembra 1920 in ni vsebovala nobenega določila v zvezi s slovensko in hrvaško nacionalno manjšino v Italiji. Pa tudi druge pogodbe – prijateljske med

Italijo in Jugoslavijo iz let 1924 in 1937 je ne omenjajo, kar pomeni, da polmilijonski skupnosti Slovencev in Hrvatov v Italiji ni bil priznan status nacionalne manjšine. Poudariti pa moramo, da so omenjen pogodbe zagotavljale vse nacionalne pravice nekaj tisočem Italijanom v Dalmaciji, ki so pripadli Jugoslaviji.

Slovenci in Hrvati so se morali zadovoljiti z ustnimi obljubami italijanskih državnikov. V italijanskem prostoru, predvsem v Julijski krajini so se nasprotja do Slovencev, ki so se kazala med 1. svetovno vojno, nadaljevala tudi po njej in z leti tudi stopnjevala. Razširila so se iz Trsta na vse ozemlje Julijske krajine in

Rudolf Maister in domovina

*Domovina je tu,
kjer živim,
kjer vsak dan znova
se življenja veselim,
kjer mati mi pomaga
in oče o dogodkih mi razlaga:
»Naša domovina je ena sama,
s krvjo priborjena,
na severu z Rudolfom Maistrom
njena meja pridobljena ...«*

*V svoji domovini rada živim.
Zavedam se zgodovine
in želim, da svoboda
nikoli ne mine.
Če nekega dne
tu ne bom več živela,
zagotovo v očeh bom solze imela,
ko se ozrla bom vase
in se spominjala
na te dobre čase.*

*Tea Kralj, 7. a razred
OŠ Toneta Okrogarja, Zagorje ob Savi*

dosegla višek v fašistični raznarodovalni politiki.

V prvih letih, od novembra 1918 do rapalske pogodbe novembra 1920, se je nacionalna mržnja stopnjevala v diplomatskih bitkah glede razmejitve in že v tej začetni dobi se pojavi fašizem, ki se prav zaradi navzočnosti Slovencev in Hrvatov najmočneje uveljavi v Julijski krajini.

S prevzemom oblasti po letu 1922 (pohod na Rim, oktober 1922) je fašizem raznarodovalno politiko uzakonil; postala je sestavni del državne politike in uresničeval jo je sistematično, programirano in nasilno. Fašistična doktrina postavlja državo nad vse, v njej lahko obstajata posameznik ali skupina, bodisi nacionalna ali politična, le, v kolikor se izenačujeta z državo. Torej tudi slovenska, hrvaška, nemška ali francoska narodnostna skupnost niso mogle imeti mesta v fašistični Italiji. Vrhovni interes fašistične države je bila popolna poenotenost države. Cilj je bil: ustvariti ob meji italijansko kompaktno ozemlje kot dinamično ost za ekspanzijo na Balkan. To je pomenilo, da je Slovence in Hrvate iz Julijske krajine potrebno izbrisati, jih raznaroditi, poitalijančiti. Sicer pa italijanska država nikoli ni javno priznala, da namerava koga raznarodovati. Predvsem je skušala dokazati, da je bilo to ozemlje od nekdanje italijanske. Kar je bilo neitalijanskega, drugorodnega, kot so sami poimenovali, naj bi bilo umetno ustvarjeno in manj vredno, zato mora postati spet italijansko. To mnenje je leta 1925 pojasnil sam Mussolini v tajni okrožnici ministrom.

Razumljivo je, da so se Slovenci od vsega začetka upirali asimilaciji. Pogledi in metode odpora znotraj manjšine so se spreminjale, seveda v skladu s stopnjevanjem raznarodovalnega pritiska.

Do leta 1928 je prevladalo stališče, da je treba sprejeti dejstvo, da je Julijska krajina v italijanski državi in doseči avtonomni razvoj nacionalne manjšine. Toda fašizem je po-

stopoma zadušil vse demokratične oblike življenja. Ko je leta 1928 potekla prijateljska pogodba z Jugoslavijo, so padli zadnji ostanki manjšinske organiziranosti.

Asimilacija Slovencev in Hrvatov se je začela že pred fašistično ero, fašistična vlada je to politiko uzakonila: 1923 z Gentilijevo šolsko reformo, ki je v nekaj letih spremenila okrog 400 slovenskih in hrvaških šol v italijanske. Postopoma je bila prepovedana uporaba slovenskega in hrvaškega jezika v uradih, ukinjenih je bilo okrog 500 prosvetnih, kulturnih, socialnih, športnih in mladinskih društev. Ukinjenih je bilo okrog 450 knjižnic, ukinjeni vsi časopisi, ukinjenih okrog 300 gospodarskih družb in okrog 140 hranilnic in posojilnic. Fašisti so izvajali hude pritiske, naj omenim le požig Delavskega doma in nato Narodnega doma v Trstu julij 1920. Istega dne so napadli še 20 drugih točk, med katerimi so hranilnice, odvetniške pisarne, gostilne in kavarne. Leta 1925 je bila prepovedana raba slovensčine na sodiščih, leta 1927 prepovedana raba slovenskih imen ter nasilno poitalijančenje slovenskih priimkov. Do leta 1928 je bilo pretrgano življenje celotnega družbenega razvoja: uradno so premeščali sodnike, učitelje, železničarje, slovenski

jezik je bil ukinjen kot učni jezik... Zdelo se je, da je vprašanje drugorodcev, kot so Slovence in Hrvate poimenovali, rešeno. Toda ljudje so se pričeli organizirati in upirati. Niso pristali na lastno uničenje.

Fašizem si je skušal pridobiti neitalijansko prebivalstvo s socialnim in rekreativnim delovanjem na podeželju, z graditvijo Dopolavorov, otroških vrtcev, materinskih domov, z delitvijo obrokov hrane, s kolonijami za otroke in s športom. Ljudje so to razumeli kot način, da jih hočejo potujčiti.

Počasi se je stopnjevalo sovraštvo do Italije, ki je bilo logična posledica zatiranja. Manjšina se je hotela ohraniti. Narodne zavesti in kulture ni bilo mogoče preprosto zadušiti z zakonskimi in policijskimi ukrepi. Poniknila je v podzemlje in se vzdrževala organizirano in seveda ilegalno.

Obe narodni politični struji sta že v dvajsetih letih izgubili glavino svojega vodilnega kadra, za ohranitev narodnosti je bilo odločilno tisto ljudsko gibanje, ki se je ne glede na nazorsko razlikovanje in tudi mimo političnih vodstev razvijalo po vsej deželi z edinim ciljem: preprečiti italijanizacijo.

Krščanska struja je delovala zlasti preko duhovnikov, ki so prevzeli glavno breme odpora proti asimi-

laciji. Verouk so prenesli iz šole v cerkve, pozneje tudi kulturni in izobraževalni razvoj v katoliška društva. Pravico do materinega jezika v verskih opravilih je uzakonil goriški nadškof Frančišek Borgia Sedej leta 1931 skupaj s tržaškim in puljskim škofom. Oblasti seveda to ni bilo po volji in nastalo situacijo je skušala reševati s policijskimi pregoni in pritiski na Vatikan.

Tradicijo kulturnega življenja liberalno-narodnjaške smeri so nadaljevali zlasti mladi, ki so se pričeli neformalno družiti, hoditi na skupne izlete, kjer so peli pesmi, širili knjige...

Skupina primorskih Slovencev se je septembra 1927 sestala na Nanosu in postavila temelje organizaciji, ki je od leta 1929 delovala kot ilegalna radikalna narodnjaška organizacija TIGR, ki je sprejela revolucionarno metodo boja: z nasiljem proti nasilju. Že na ustanovnem sestanku na Nanosu so sprejeli med glavne sklepe organiziranje pouka materinščine v družinah in poglobljeno propagando za bojkot fašističnih institucij. Poznamo goriško in tržaško vejo, pa tudi istrsko. V Trstu so se kmalu za »nanoškim sestankom« sestali člani druge tajne organizacije, ki si je naredila ime Borba in se povezovala

la in delovala z organizacijo TIGR.

Obe organizaciji sta delovali po načelu trojk, med seboj so se poznali le člani trojke in le vodilni v skupini je imel stike z naslednjo trojko oziroma z vodstvom. Trojke so se povezovale v celice, sektorje in srenje. Člani trojke so se identificirali z osebnim dokumentom, na katerem je bila na skrivnem, točno dogovorjenem mestu, zapisana številka 4, kar je pomenilo 4 črke.

Organizacijo TIGR so italijanske oblasti odkrile šele po atentatu na uredništvo tržaškega časopisa *Il Popolo di Trieste*. Obtoženim, 18 članom so sodili na posebnem sodišču za varnost države v Trstu, od 1. do 5. septembra 1930. To je tako imenovani Tržaški proces: Ferdinand Bidovec, Fran Marušič, Zvonimir Miloš, Alojz Valenčič, štirje voditelji Borbe, tržaške veje tajne organizacije, so bili obsojeni na smrt in 6 septembra 1930 bili ustreljeni na gmajni pri Bazovici, ostalim 12 pa so dosodili zaporne kazni.

9. septembra 1945 postavili spomenik tržaškega arhitekta Franja Kosovela, kjer se vsa leta vrstijo spominske svečanosti. Žal beležimo tudi vsa leta številne skrunitve spomenika. Bazovica je postala simbol upora proti fašizmu.

Maistrov glas k vsakemu od nas

Glasilo Zveze društev general Maister praznuje petletnico

Mitja Meršol

»Maistrov glas.
Glas, ki naj doseže
vsakogar, vsakega od nas
in nas ponese
v domoljubja čas.«

Tako nekako mi je poetično zvenelo v glavi, ko sem pred petimi leti iskal prispodobo za utemeljitev predloga za naslov glasila, ki naj bi ga začela izdajati Zveza društev general Maister. Na pobudo predsednika Zveze društev general Maister mag. Milana Lovrenčiča je namreč v poznih decembrskih dneh leta 2011 prišlo do delovnega sestanka (poleg pobudnika so se ga udeležili še Franci Svetel, Matjaž Brojan in Janko Šertel). Na njem so sklenili, da je treba ustanoviti revijo v tiskani in elektronski obliki, ki bo člane in širšo javnost obveščala o delu društev generala Maistra.

S tem sklepom se je leta 2011 rodilo glasilo Zveze društev general Maister.

Na sestanku so bila (poleg pomembne razprave o finančnih sredstvih za izhajanje, nelahko področje, za izvajanje katerega gre zahvala mag. Lovrenčiču) že predlagana tudi nekatera imena za uredniški odbor, dokončno pa je bilo uredništvo potrjeno na prvi seji odbora, ki je bila 8. marca 2012. Prvi člani so bili Matjaž Brojan, Mitja Meršol, Vojko Močnik, Franci Svetel, Janko Šertel in Dušan Vodeb. Sedanji uredniški odbor pa sestavljajo: Matjaž Brojan, Mitja Meršol, Franci Svetel, Jelka Šertel, Janko Šertel in Dušan Vodeb.

Na uvodnem uredniškem sestanku je bilo dogovorjeno, da bo Glas izhajal štirikrat na leto v - tako je bilo vsaj zaželeno - 1500 izvodih. Podana je bila ocena stroškov, go-

vor pa je bil tudi o vsebini revije. V uvodniku naj bi se posvetili aktualnim dogajanjem, predsednik mag. Lovrenčič naj bi razložil delovanje in pomen zveze in društev, predvsem pa bi se seveda posvetili delu in vlogi generala Maistra. V zvezi s tem naj bi objavili prispevke o Maistrovih pesmih, njegovi vlogi in pomenu za tedanji in sedanji čas. Seveda se je bilo treba takoj dogovoriti o opremljenosti naslovnice, na kateri je bil spomenik generala Maistra v Ljutomeru. O generalu Maistru naj bi bila v vsaki številki objavljena k razmisleku znana slovenska osebnost, prikazano pa naj bi bilo tudi delovanje zveze društev. V prvi številki je bil že objavljen slikovit opis društvenega izleta na Koroško. Že na začetku je bilo sklenjeno, da k pisanju v glasilo spodbudimo tudi čim več mladih. Razmišljanje mladih o tem, kaj nas združuje, kakšen je njihov odnos do družbe, države in aktivnega državljanstva pa je tudi nasploh postalo pomemben vsebinski del vseh kasnejših števil glasila. Popetren je bil tudi z raznimi spodbudnimi razpisi za nagradno tekmovanje mladih v pisanju tematskih zapisov, črtic in pesmi. Pri zamislih za to dejavnost sta (bila) zlasti aktivna Jelka Šertel in Dušan Vodeb.

Teden dni kasneje je uredništvo vnovič pregledalo vrsto predlogov o naslovu revije in sklenilo, da izbere enega izmed tistih, ki sem jih predlagal odboru. Izmed končnih treh predlogov (Maistrov glas, Maistrovo sporočilo, Maister in mi) se je odbor odločil za Maistrov glas. In takrat so mi, kot sem zapisal v uvodu, poetično zazveneli verzi: Maistrov glas./Glas, ki naj doseže/vsakogar, vsakega od nas/ in nas ponese/ v domoljubja čas.«

Če se danes ozremo na petletno izhajanje in delovanje glasila, vseka-

kor lahko ugotovimo, da si je ustvarilo sporočilno mesto v slovenski družbi. Uredništvo na svojih sestankih predlaga vrsto tem, povezanih z aktualnimi dogajanjem v Sloveniji in po svetu. Postal je že kar običaj, da predlogi za izvedbo raznih prispevkov padajo na ramena operativca Janka Šertela.

Revija je tudi odlična posrednica pri navezovanju tesnejših stikov med Maistrovci, Slovensko vojsko in veteranskimi društvi. Maistrov glas je pri tem nedvomno dober sogovorec z drugimi sorodnimi glasili v Sloveniji in z njimi tudi ves čas sodeluje, predvsem pa revija postaja vse pomembnejši komunikator s širšo slovensko javnostjo, z družbo in kulturnozgodovinsko stroko.

In prav v tem se namreč potrjuje in izvaja poslanstvo glasila. To naj bi bilo predvsem v tem, da se s prikazom zgodovinskega pomena generala Maistra prikaže svetel zgled vsem Slovencem, jih navaja k zavedanju o bogastvu slovenske zgodovine, jih domoljubno ozavešči in jih spodbudi k aktivnejšemu državljanstvu. Nepozabni so tudi spisi in pesmi mladih literatov iz vse Slovenije na temo domovina. Zanimivi in zgodovinsko pomembni so pogovori s potomci Maistrovih borcev, ki poleg pripovedi reviji nudijo številne dokumente, zapise in fotografije svojih prednikov.

Hkrati pa glasilo veliko pripomore k še boljšemu delovanju društev generala Maistra in njihovi širitvi. Revija je

postala nekakšen javni verodostojni dokument o delu društev in Zveze društev general Maister. Vzporedno s tem se je uveljavila dobra praksa, na podlagi katere društva redno pošiljajo zapise in mnenja (zlasti izstopajo prispevki o domoljubju) iz svojih okolij - in duh generala Maistra na ta način diha in živi tudi regionalno. Skladno s tem so se na sejah

uredništva in ob sodelovanju drugih sodelavcev pojavljali številni vsebinski predlogi in projektne zamisli. Nekateri so že bili zapisani, drugi še čakajo na objavo.

Ob pogledu na petletno izhajanje glasila je vsekakor moč reči, da se je v uredništvu in širše uveljavil ustvarjalen način razmišljanja o vsebinah, avtorjih in oblikovalcih revije, vse

pa je potekalo tudi v znamenju samokritične obdelave vsake številke posebej. Revija ves časi skrbi tudi za konstruktivno družabno povezavo vseh, ki delujejo v društvih generala Maistra, na izletih po poteh generala Maistra pa so te povezave še širše. Vseslovenske.

In takšen bo Maistrov glas tudi v prihodnje.

General Maister in domovina

Sprašujem se, kako bi opredelila Rudolfa Maistra. Ali je bil narodni heroj, umetnik, pesnik, kulturnik, zaveden Slovenec ...? Po vsem, kar je prispeval za Slovenijo in Slovence, je bil preprosto izredna in znamenita osebnost. Je eden največjih Slovencev vseh časov.

Njegovo ravnanje in vodenje slovenske narodne vojske ob razpadu Avstro-Ogrske monarhije ter boj za slovensko severno mejo v letih 1918-1920 so njegova največja dejanja. Že ta ga sama po sebi uvrščajo med velikane 20. stoletja. Generalu Maistru se imamo zahvaliti za to, da je danes Maribor slovenski, da je slovenska Štajerska, da je slovensko Prekmurje in žal le majhen del Koroške. A če bi bilo po Maistrovo, bi bila slovenska Koroška bistveno večja in bi obsegala tako Celovec in Beljak kot tudi Gosposvetsko polje z Vojvodskim prestolom knežjim kamnom in Krnskim gradom.

Vir: http://www.hervardi.com/rudolf_maister.php

NAŠI MEJNIKI (Rudolf Maister)

*Mladi! Da ste pripravljeni:
meča ne dajte nikoli iz desnice,
naše pravice nikoli iz zenice!
Vranec naj zoblje osedlan,
da se kot strela zaprašite
in prevalite lažnike kamnite,
ko se ukreše – vaš dan.*

Zaradi osebnosti, kakršna je bil Rudolf Maister – Vojanov, živimo Slovenci na ozemlju, velikem 20.273 m². Pa smo Slovenci ponosni na svojo državo in čudovito pokrajino? Občutek imam, da ne. Postali smo narod, ki mu je vseeno, kaj se bo zgodilo z njegovo lepo deželo. Vsak skrbi samo za svoje interese, ne znamo ceniti slovenskega jezika, slovenskih običajev, kulture in nasploh čudovite Slovenije. Ostajajo nam le zgodovina in veliki ljudje, ki so se borili za obstoj Slovencev in vse, kar je slovenskega. Ali bomo ves ta trud naših prednikov kar izničili?

Še pred 25 leti so bili Slovenci povezani in enotni in jim ni bilo vseeno, v kakšni državi bodo živeli in od koga bodo odvisni. Na plebiscitu o samostojnosti Slovenije, ki je potekal 23. decembra 1990, so odločali o vprašanju, »ali naj Republika Slovenija postane samostojna in neodvisna država«. Na plebiscitu se je 88,5 odstotka vseh volivcev in 95

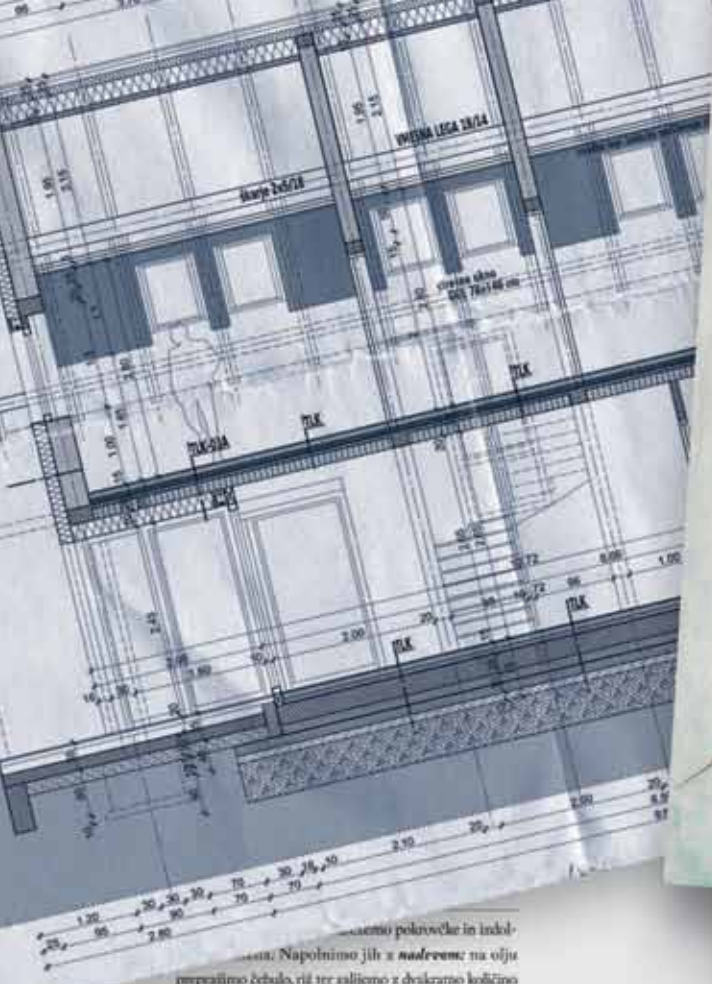
odstotkov udeleženi odločilo za samostojno in neodvisno Slovenijo. Slovenija je 25. junija 1991 prvič v zgodovini postala samostojna in neodvisna država. Borili so se, da ostanemo samostojni in to jim je tudi uspelo.

Kako pa je v Sloveniji danes? Nič kaj obetajoče. Politiki, ki vodijo našo državo, si mečejo polena pod noge, ukvarjajo se sami s sabo, namesto da bi se zavzeli za državljane, za Slovenijo. Mladi izobraženci ne dobijo zaposlitve, zato množično odhajajo v tujino. Veliko ljudi je brezposelnih in živijo na pragu revščine. Slovenija tone.

Ali se bo v bližnji prihodnosti našel kakšen Maister, da bomo Slovenci spet splavali na površje? Da nas bo kdo prebudil, da bomo spet ponosni in zavedni, kot so bili naši predniki. Ostane nam le upanje, in to umre zadnje.

*Avtorica: Nika Špajzer, Log 26, 1430 Hrastnik
Osnovna šola narodnega heroja Rajka Hrastnik (9. razred)
Mentorica: Tina Šantej*

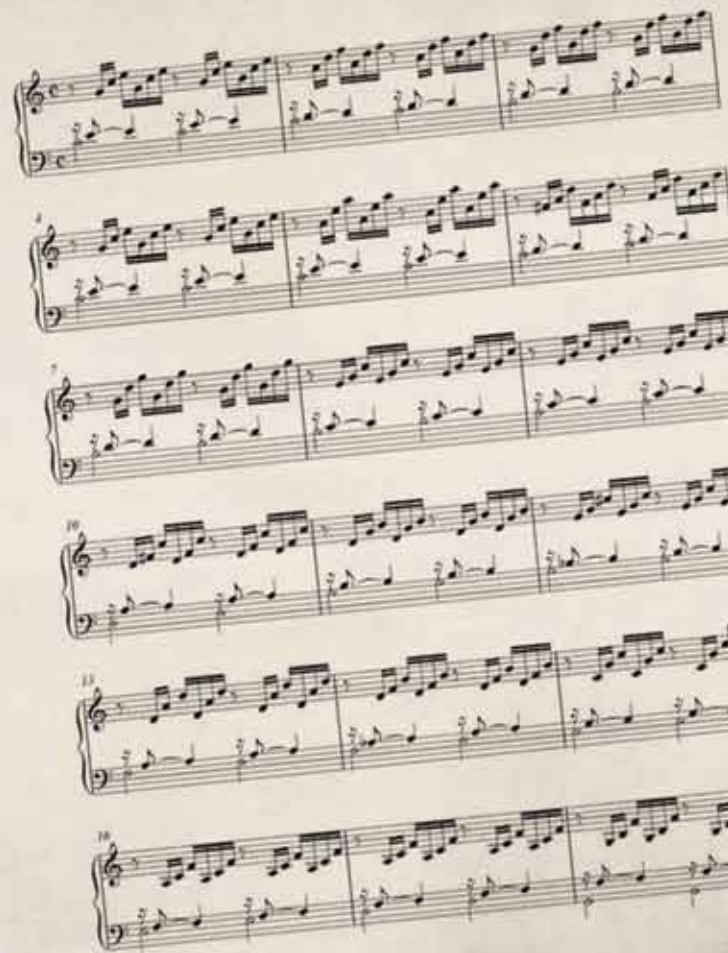
...samo pokrivalo in izdel-
 ...: Napolnimo jih z **načrtom** na oju
 pripravljeno čebulo, riž ter zalijemo z dvakratno količino
 vode ali jube. Kobarno 25 minut. Ochtavimo, zmešamo
 jajce, sol, poper in sesekljan peteršilj. Nato potresemo
 z drobčinami in nastreganim parmezanom, pokapljamo
 s raztopljenim maslom in jih v namazanem pekaču
 postavimo na 15 minut v pečico, ogreto na 200 °C.
 Tako pripravljene paradiznike damo takoj na mizo.

- Navede:**
 2 žlici olja
 3 žlice sesekljane
 čebule
 10 žg. riža
 voda ali juba
 1 jaja
 1 žlica drobtin
 1 žlica masla
 2 žlici parmezana
 olje za pekat
 sol
 poper
 peteršilj

Navede: za 12 kosov drobnih paradiznikov pripravimo
 navede: 2 jajci, sol, poper, sesekljan peteršilj in zgnatino
 z naribanim sirnom ter parmezanom. Polovico pa gortjem
 navadilo.

Prelude I

**Vsaka stvar potrebuje dober načrt.
 Tudi vaše finance. Sklenite svoj varčevalni načrt.**